

Rapport 2010:2

Miljörelaterade skatter, subventioner och utsläppsrätter

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Rapport 2010:2

Miljörelaterade skatter, subventioner och utsläppsrätter

Environmental accounts

Environmentally related taxes, subsidies and emission permits

Producent Producer	SCB, RM/MN Avdelningen för regioner och miljö Box 24300 SE-104 51 Stockholm
Förfrågningar Inquiries	Maja Cederlund, Miljöräkenskaper tel: +46 (0)8 506 947 12, maja.cederlund@scb.se Hanna Brolinson, Miljöräkenskaper tel: +46 (0)8-506 943 13, hanna.brolinson@scb.se

© 2010 Statistiska centralbyrån

ISSN 1654-6822 (online)
URN:NBN:SE:SCB-2010-MI71BR1002_pdf (pdf)

Förord

Miljöräkenskaper är ett system som syftar till att beskriva sambanden mellan miljön och ekonomin. Miljöräkenskapssystemet gör det genom att mäta bidrag från miljön till ekonomin (t.ex. användning av råmaterial, vatten, energi och mark) och påverkan på miljön från ekonomin (utsläpp till luft och vatten samt avfall). Miljöräkenskapssystemet visar även de miljörelevanta transaktioner som finns i nationalräkenskapssystemet.

SCB fick år 1993 tillsammans med Konjunkturinstitutet och Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att skapa ett system för att beskriva sambanden mellan ekonomi, miljö och naturresurser. På SCB innebär det att utveckla miljö- och naturresursstatistik som kan kopplas till de bransch-, varugrups- och sektorsindelningar som används inom nationalräkenskaperna.

Miljöräkenskapssystemet beskrevs första gången år 1994 i en handbok utgiven av Eurostat, European System for Collection of Economic Informations on the Environment (SERIEE). Därefter följde en rad handböcker och manualer till stöd för länderna att införa exempelvis miljöskyddskostnader. Inom FN har man också utarbetat en handbok om miljöräkenskaper Handbook of National Accounting – Integrated Environmental and Economic Accounting 2003 (SEEA 2003).

Enligt FN ska ett miljöräkenskapssystem täcka in:

- flöden av material i ekonomin
- ekonomiska variabler av miljöintresse
- naturresurser och stockar (förråd eller lager)

Miljöekonomiska styrmedel är exempel på ekonomiska variabler av miljöintresse. Denna rapport beskriver miljörelaterade skatter och subventioner samt utsläppsrätter.

Rapporten är framtagen av Maja Cederlund och Hanna Brolinson med stöd från Viveka Palm, alla på Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån i december 2010

Inger Eklund
Avdelningschef,
Regioner och miljö

Viveka Palm
Enhetschef,
Miljöekonomi och naturresurser

Innehåll

Förord	4
1 Sammanfattning	7
2 Introduktion	11
2.1 Miljöekonomiska styrmedel.....	11
2.2 Miljöekonomiska styrmedel i miljöräkenskaperna	12
2.3 Syfte.....	12
3 Definitioner, metod och källor	14
3.1 Översikt	14
3.2 Miljörelaterade skatter	14
3.2.1 Definition	15
3.2.2 Datakällor för miljörelaterade skatter	15
3.2.3 Metod för miljörelaterade skatter.....	16
3.3 Miljörelaterade subventioner.....	16
3.3.1 Definitioner.....	17
3.3.2 Datakällor för miljörelaterade subventioner	19
3.3.3 Metod för miljörelaterade subventioner	19
3.4 Utsläppsrätter	22
3.4.1 Definition	22
3.4.2 Metod och datakällor	22
4 Resultat för miljörelaterade skatter	23
4.1 Totala miljörelaterade skatter	23
4.1.1 Skatt på energi.....	25
4.1.2 Skatt på föroreningar	25
4.1.3 Skatt på transport	25
4.1.4 Skatt på naturresurser	26
4.2 Miljörelaterade skatter för olika branscher	26
4.3 Miljöskatter och utsläpp	27
4.3.1 Utsläpp och skatt på koldioxid	27
4.3.2 Utsläpp och skatt på svaveldioxid	28
5 Resultat för miljömotiverade subventioner	31
5.1 Totala miljömotiverade subventioner i Sverige.....	31
5.1.1 Resursrelaterade subventioner	33
5.1.2 Energirelaterade subventioner	33
5.1.3 Klimatrelaterade subventioner	33
5.1.4 Transportrelaterade subventioner.....	34
5.1.5 Miljörelaterat bistånd	34
5.2 Miljömotiverade subventioner för konsumtion och investering	34
5.3 Totala subventioner i Sverige	35
5.4 Miljömotiverade subventioner fördelat på bransch	37
5.4.1 Branschanalys per miljöområde	38
6 Resultat för potentiellt miljöskadliga subventioner	42
6.1 Bakgrund.....	42
6.2 Totala potentiellt miljöskadliga subventioner.....	43
6.2.1 Resursrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner	43
6.2.2 Transportrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner	44
6.3 Potentiellt miljöskadliga subventioner fördelat på bransch	44
7 Resultat för utsläppsrätter	45

7.1	Bakgrund.....	45
7.1.1	Tilldelning av utsläppsrätter och faktiska utsläpp	45
7.1.2	Pris på utsläppsrätter	46
7.2	Utsläppsrätter fördelat på bransch	47
7.3	Handel inom handelssystemet.....	49
7.4	Koldioxidutsläpp inom och utanför handelssystemet.....	50
7.5	Hur betrakta styrmedlet utsläppsrätter?	51
8	Analys ekonomiska styrmedel.....	52
8.1	Miljörelaterade skatter och miljömotiverade subventioner	52
8.2	Koldioxidskatt och utsläppsrätter för koldioxid.....	53
8.3	Ekonomiska styrmedelsprofiler	54
8.4	Miljöekonomiska profiler	57
9	Referenser.....	59
10	Bilagor	61
10.1	Bilaga 1 Miljörelaterade skattebaser	61
10.2	Bilaga 2 Miljörelaterade skatter och dess kod hos nationalräkenskaperna	62
10.3	Bilaga 3 Statsanslag vilka de miljömotiverade subventionerna har sitt ursprung i.....	63
10.4	Bilaga 4 Lämnade bidrag för konsumtion och investering	66
10.5	Bilaga 5 Utgiftsområden i statsbudgeten.....	67
10.6	Bilaga 6 Naturvårdsverkets branschgruppering för utsläppsrätter, 2007.....	68

1 Sammanfattning

Miljöekonomiska styrmedel ses som en viktig komponent på vägen mot ett hållbart samhälle. I Prop. 2009/ 10:155 Svenska miljömål - för ett effektivare miljöarbete skriver miljödepartementet att ”Vi ska därför verka för att förbättra prissignaler genom att internalisera externa miljökostnader och öka användningen av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.” På SCB har man nu för första gången kvantifierat de miljörelaterade ekonomiska styrmedlen, dels för sig dels ihop. Dessutom har resultatet fördelats på bransch och för de flesta kan tidsserier presenteras. Resultatet av detta arbete presenteras i denna rapport.

En samlad kvantifierad bild över miljöekonomiska styrmedel saknas, och syftet med detta projekt har varit att redovisa en sådan. Det finns många olika typer av ekonomiska styrmedel, i den här studien beskrivs miljörelaterade skatter, subventioner och utsläppsrätter. De fördelas på bransch och sektorer och jämförs med utsläpp och ekonomiska variabler som exempelvis förädlingsvärdet för en specifik bransch.

Internationellt arbete

I miljöräkenskapssystemet beskrivs ekonomiska transfereringar som har relevans för miljön. Inom EU rapporterar flera länder miljörelaterade skatter, vilket beskrivs i en rapport som nyligen släppts inom Eurostat¹. En gemensam metod och harmoniserat arbetssätt är en förutsättning för att erhålla internationellt jämförbara data. SCB är aktiva dels i en expertgrupp inom Eurostat, dels i en FN-baserad arbetsgrupp där också metodfrågor diskuteras. Metoden diskuteras också i en expertgrupp inom Eurostat för att resultera i en manual vilken troligen blir klar år 2012.

Miljörelaterade skatter

I definitionen för de miljörelaterade skatterna är det skattebasen som styr om skatten är miljörelaterad. Det finns en lista över skattebaser som man kommit överens om inom arbetsgruppen inom Eurostat som är miljörelaterade. Datakällan för de miljörelaterade skatterna är nationalräkenskaperna inom SCB. Beträffande branschfördelningen så görs den främst av nationalräkenskaperna på SCB och en mindre del fördelas av miljöräkenskaperna på SCB.

Intäkterna från de miljörelaterade skatterna har i Sverige ökat med 34 procent mellan åren 2000 och 2009. År 2009 uppgick intäkterna från de miljörelaterade skatterna till 83 miljarder kronor. Till största delen är miljöskatterna energirelaterade, men det finns även transport-, naturresurs- och föroreningsrelaterade miljöskatter. Det är de transportrelaterade miljöskatterna, följt av de energirelaterade, som ökat mest under perioden. De totala miljörelaterade skatterna har under tidsperioden legat ganska jämnt runt knappa 3 procent av BNP. Miljöskatterna som andel av de totala skatterna har dock ökat under samma period från ca 7,5 till ca 9 procent.

¹ Eurostat 2010. Environmental statistics and accounts in Europe.

De miljörelaterade skatterna belastar många olika sektorer i samhället, såväl privata konsumtionen som industrins användning av insatsvaror. Då man studerar branschfördelningen av miljöskatterna för den tillgängliga tidsserien, 2000-2007, ser man att det är den privata konsumtionen som står för nästan hälften av de totala miljöskatterna följt av transportsektorn.

Då man studerar miljörelaterade skatter och utsläpp per bransch ihop ser man att för koldioxid betalar privata konsumtionen en större andel koldioxidskatt än de direkta utsläpp som den sektorn orsakar medan tillverkningsindustrin står för en större andel utsläpp av koldioxid än andel miljöskatt den branschen står för. Generellt kan man säga att då andelen utsläpp är högre än andelen miljörelaterad skatt råder undantag från skatten.

Miljömotiverade subventioner

I definitionen för miljömotiverade subventioner är det bakomliggande motivet som styr om subventionen är miljömotiverad. Metoden bygger på att studera anslagen i statsbudgeten och välja ut dem som har som motiv att öka aktiviteter som minskar utsläpp och användning av resurser. Datakällan baseras på statsbudgetens utfall och kommer från Ekonomistyrningsverket. Branschfördelningen görs dels genom att använda branschfördelningen som görs av nationalräkenskaperna på SCB och kompletteras med att miljöräkenskaperna på SCB branschfördelar återstående transfereringar genom att kartlägga mottagarna av anslagen.

Utbetalningarna från statskassan i form av miljömotiverade subventioner har ökat med 50 procent under perioden 2000 till 2009. År 2009 uppgick utbetalningarna till knapp 9 miljarder kronor. Den största delen består av resursrelaterade subventioner men det finns även energi-, klimat-, transport- och biståndsrelaterade miljömotiverade subventioner.

De totala miljömotiverade subventionerna har legat runt 1,5 procent av de totala subventionerna och övriga transfereringar i Sverige under tidsperioden, förutom senaste året i tidsserien då andelen gick upp till drygt 2 procent. Sveriges totala subventioner beräknas efter samma metod som används för de miljömotiverade subventioner och består av ett urval transfereringar, både transfereringar för konsumtion som investeringar inkluderas.

Då man studerar vilka branscher som tar emot de miljömotiverade subventionerna ser man att de största mottagarna år 2009 är jordbrukssektorn och internationella mottagare, som står för drygt 2 miljarder och knappt 3 miljarder kronor vardera. Offentlig sektor är också en stor mottagare med drygt 1,3 miljarder kronor. Under tidsperioden är det de internationella mottagarna som ökat mest i faktisk utbetalning, med ca 1,5 miljarder kronor, medan energibranschen står för den största minskningen.

Potentiellt miljöskadliga subventioner

I definitionen för de potentiellt miljöskadliga subventionerna är det den förväntade effekten av subventionen som styr om subventionen är potentiellt miljöskadlig. Dessutom ska subventionen betalas ut till en bransch som har högre utsläppsintensitet än genomsnittet i Sverige, för att betecknas som potentiellt miljöskadlig. Metoden utgår, liksom för de miljömotiverade subventionerna, från att studera anslagen i statsbudgeten.

Datakällan är också densamma som för de miljömotiverade subventionerna, statsbudgetens utfall från Ekonomistyrningsverket. Vid branschfördelningen inhämtas branschfördelning från nationalräkenskaperna från SCB och kompletteras med att studera mottagarna av subventionerna i de fall nationalräkenskaperna inte gjort någon branschfördelning för berörd transferering.

Utbetalningarna från statskassan i form av potentiellt miljöskadliga subventioner uppgick år 2007 till knappt 9 miljarder kronor. Av denna summa har knappt 6,6 miljarder kronor betalats ut från anslaget gårdsstöd och djurbidrag och drygt en miljard kronor för upprustning och byggande av vägar, från anslaget väghållning och statsbidrag. Vid en branschfördelning av de potentiellt miljöskadliga subventionerna ser man just att det är jordbrukssektorn som är den största mottagaren varpå transportsektorn följer.

Utsläppsrätter

Med utsläppsrätter avses här utsläppsrätter inom EU:s handelssystem för koldioxid. Data om tilldelning av rätter, utsläpp från anläggningar samt handel inom systemet hämtas från Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Branschfördelningen som presenteras i den här rapporten har gjorts genom att lägga på organisationsnummer och därefter branschkodning från företagsregistret. Handeln med utsläppsrätter omfattar drygt 730 svenska anläggningar inom svensk industri- och energiproduktion och i hela EU berörs ca 13 000 anläggningar, eller 40 procent av de totala utsläppen av koldioxid inom EU.

Då man jämför de faktiska koldioxidutsläppen från de anläggningar som berörs av handelssystemet i Sverige kan man se att utsläppen minskat under första handelsperioden (2005-2009) från knappt 20 miljoner ton koldioxid till drygt 17 miljoner ton koldioxid. Antalet tilldelade utsläppsrätter överstiger utsläppen under hela perioden vilket visar på att en för stor mängd utsläppsrätter delats ut.

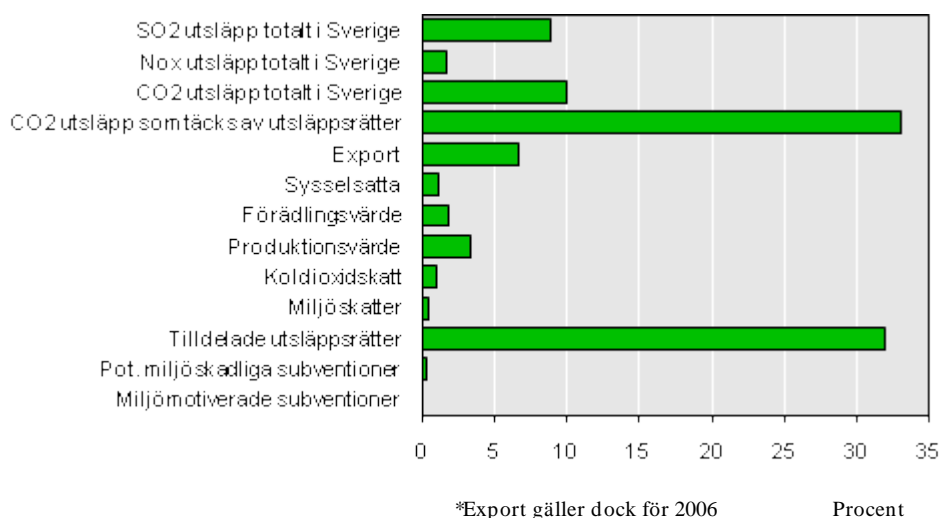
Vid en branschfördelning av utsläppsrätterna ser man att det är stålbranschen som har fått den största tilldelningen följt av energisektorn. Stålbranschen står för drygt 30 procent av utsläppen inom systemet och energibranschen för 20 procent av utsläppen.

En samlad analys

Då man erhåller en kvantifiering av flera ekonomiska styrmedel kan man sätta dessa styrmedel och utsläpp invid varandra och jämföra olika branscher. En sådan miljöprofil visas i Figur 1. I figuren visas andelar av olika ekonomiska styrmedel tillsammans med utsläpp för branschen stål- och metallframställning (SNI 27). Det man kan se när man jämför koldioxidskatt med utsläpp av koldioxid är att stålbranschen släpper ut en större andel koldioxid än vad den betalar koldioxidskatt. För denna bransch råder således undantag i skattelagstiftningen. Stålbranschen står för 7 procent av Sveriges export och 10 procent av de totala koldioxidutsläppen i Sverige. Det ekonomiska styrmedel som främst används är handel med utsläppsrätter.

Figur 1

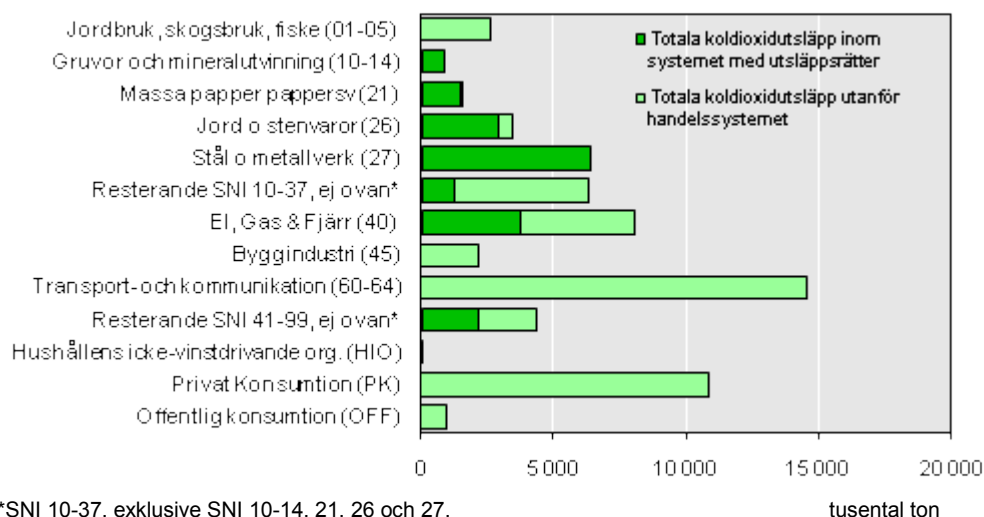
Miljöekonomisk profil för stål och metallframställningsbranschen (SNI 27), andel av totala ekonomin, år 2007*

Om man ser till alla branschers tilldelade utsläppsrätter jämfört med andelen av utsläppen inom och utanför handelssystemet, som i Figur 2 nedan, syns det tydligt att för stålbranschen (SNI 27) ingår alla koldioxidutsläpp inom handelssystemet medan för energibranschen (SNI 40) sker ungefär hälften av utsläppen utanför handelssystemet och berörs alltså inte av det ekonomiska styrmedlet utsläppsrätter.

Figur 2

Totala utsläpp av koldioxid i Sverige i miljoner ton samt hur stor del av dessa som ingår i handelssystemet fördelat på bransch angivet i SNI 2002, år 2007

2 Introduktion

Det finns en mängd olika styrmedel på miljöområdet: förbud, skatter, kvoter, utsläppsrätter, pantsystem, avgifter, gröna certifikat, märkning, subventioner och så vidare. Miljöekonomiska styrmedel ses som en viktig komponent på vägen mot ett hållbart samhälle. I propositionen med namnet Svenska miljömål - för ett effektivare miljöarbete² skriver miljödepartementet: ”Vi ska därför verka för att förbättra prissignaler genom att internalisera externa miljökostnader och öka användningen av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.”

Det finns många exempel på införda styrmedel av olika typer i svensk miljöpolitik, kväveavgiften, svavelskatten, utsläppsrätter för koldioxid och andra. Det finns argument för att en mix av styrmedel är det mest effektiva för att få effekt på ett visst miljöproblem³. Detta förordas även av Thomas Sterner, professor i miljöekonomi vid Handelshögskolan i Göteborg som tror på att en hybrid av avgifter och utsläppsrättigheter kan vara effektiv⁴.

Något som det talas mycket om internationellt för att uppnå en effektiv miljöpolitik är att minska de potentiellt miljöskadliga subventionerna. På Naturvårdsverkets hemsida skriver man att det finns subventioner som leder till att miljöproblemen ökar⁵.

Det saknas idag en samlad bild över de miljöekonomiska styrmedlen och hur stora utgifter respektive intäkter det rör sig om för staten respektive för ekonomiska sektorer. SCB:s miljöräkenskaper har i denna rapport samlat definitioner, beskrivning av metod och resultat av miljörelaterade skatter, miljömotiverade subventioner, potentiellt miljöskadliga subventioner samt handel med utsläppsrätter. I rapporten visas dels styrmedlen var för sig i tidsserier, dels branschfördelade samt tillsammans med andra variabler i miljöekonomiska profiler.

2.1 Miljöekonomiska styrmedel

De verktyg staten har för att påverka ekonomins aktörer är olika typer av styrmedel. De kan delas in på olika sätt, Naturvårdsverket gör i en genomgång av styrmedel inom miljöpolitiken följande indelning: ekonomiska, regleringar (eller administrativa), information och forskning, se Tabell 1⁶.

² Prop. 2009/ 10:155

³ OECD, 2007

⁴ Sterner, 2003

⁵ Se Naturvårdsverkets hemsida och gå in på Lagar-och-andra-styrmedel/ Styrmedel-för-miljövanliga-val/ Olika-typer-av-styrmedel/ Om-ekonomiska-styrmedel/ Skattelattnader-bidrag-och-stod/

⁶ Naturvårdsverket, 2006

Tabell 1
Olika typer av styrmedel (Naturvårdsverket, 2006)

Ekonomiska	Regleringar	Information	Forskning
<ul style="list-style-type: none"> • Skatter 	<ul style="list-style-type: none"> • Gränsvärden för utsläpp 	<ul style="list-style-type: none"> • Upplysning 	<ul style="list-style-type: none"> • Forskning
<ul style="list-style-type: none"> • Skatteavdrag 	<ul style="list-style-type: none"> • Krav på bränsleval och energieffektivitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Rådgivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling
<ul style="list-style-type: none"> • Avgifter • Bidrag • Subventioner • Pant • Handel med utsläppsrätter • Handel med certifikat 	<ul style="list-style-type: none"> • Långsiktiga avtal • Miljöklassning 	<ul style="list-style-type: none"> • Opinionsbildning 	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstration • (Teknikupphandling)

De miljöekonomiska styrmedel som denna rapport går närmare in på är:

- miljörelaterade skatter
- miljörelaterade subventioner
- utsläppsrätter.

2.2 Miljöekonomiska styrmedel i miljöräkenskaperna

Miljörelaterade skatter ingår i miljöräkenskaperna sedan år 2000 och är officiell statistik. Data om miljöskatter rapporteras till EU och publiceras årligen.

Miljömotiverade subventioner ingår i miljöräkenskaperna sedan 2003 och är officiell statistik. För potentiellt miljöskadliga subventioner finns idag ingen regelbunden data framställning och arbetet är fortfarande i en utvecklingsfas.

Utsläppsrätter har tidigare inte redovisats av SCB på branschnivå men har nu inkluderats genom att vissa delar från handelssystemet fördelats på bransch inom ramarna för denna rapport.

Eurostat och OECD publicerade 2001 en manual som innehåller metoden för att ta fram miljörelaterade skatter⁷. För miljörelaterade subventioner finns ingen liknande manual. Då allt fler länder inom EU är intresserade och arbetar aktivt på området har en expertgrupp inom Eurostat startats under 2010 med syfte att uppdatera dels nuvarande manual för miljörelaterade skatter men även inkludera miljörelaterade subventioner (miljömotiverade och potentiellt miljöskadliga). Den uppdaterade manualen är planerad att publiceras 2012.

2.3 Syfte

Huvudsyftet med rapporten är att beskriva de ekonomiska styrmedel som ingår i miljöräkenskapssystemet på SCB, en samlad kvantifierad bild över dessa har saknats tidigare. Det finns många olika typer av ekonomiska styrmedel, i den här studien beskrivs miljörelaterade skatter, subventioner

⁷ Eurostat, 2001

och utsläppsrätter. De fördelas på bransch och sektorer och jämförs med utsläpp och ekonomiska variabler som exempelvis förädlingsvärdet för en specifik bransch.

3 Definitioner, metod och källor

Detta kapitel innehåller definitioner, beskrivning av metoder och datakällor för miljöskatter, miljömotiverade subventioner, potentiellt miljöskadliga subventioner och utsläppsrätter.

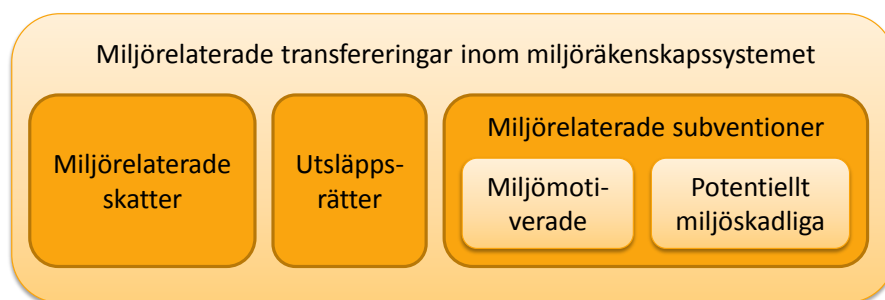
3.1 Översikt

De miljörelaterade transfereringarna som beskrivs i rapporten är

- Miljörelaterade skatter
- Miljörelaterade subventioner
- Utsläppsrätter

De miljörelaterade subventionerna delas in i miljömotiverade subventioner och potentiellt miljöskadliga subventioner, detta illustreras i Figur 3. Denna uppdelning och dessa benämningar används gemensamt inom Eurostat och FN⁸ och kommer att beskrivas i den kommande manualen över miljörelaterade skatter och subventioner⁹.

Figur 3
Miljörelaterade transfereringar i denna rapport

Under 2010-2011 pågår ett arbete i en expertgrupp inom Eurostat där man tar fram en klassificering för de miljömotiverade subventionerna samt uppdaterar befintlig manual för miljörelaterade skatter. Resultatet kommer bli en manual för att ta fram statistik över miljörelaterade subventioner och miljörelaterade skatter.

3.2 Miljörelaterade skatter

Branschfördelade data för miljöskatter finns för 2000–2007 och totala miljöskattedata för 2000–2009¹⁰.

Miljöskatter syftar till att styra användningen av de varor och tjänster som beskattas. Miljöskatter gör i någon mån kostnaden för miljöpåverkan synlig för samhällets aktörer och fungerar som ett incitament att indirekt väga in

⁸ Londongruppen, en av FN-baserad arbetsgrupp som samordnar det internationella arbetet med miljöräkenskaper.

⁹ En ny manual som kommer ersätta den nuvarande som finns för miljöskatter kommer innefatta såväl miljörelaterade skatter som subventioner. Den planeras att publiceras 2012.

¹⁰ Tidsserien för miljöskatter går dock tillbaks till 1993 och dessa data kan hämtas från SCB:s hemsida eller från SSD, statistikdatabasen.

miljöaspekter i sitt agerande. I praktiken görs dock avvägningar mot andra intresseområden såsom exempelvis konkurrenskraft, regionalpolitik och sysselsättning.

För miljöskatter gäller att de har två effekter, dels påverkas användningen av produkten vars pris ökas av skatten, dels resulterar det ökade priset ökade intäkter för staten. Intäkterna från en skatt går in i statsbudgeten och till skillnad från en avgift leder inte intäkterna till en motprestation av staten. Avgifter ses, till skillnad från skatter, som en avgift för en tjänst, intäkterna från avgifter är således öronmärkta för ett specifikt syfte.

3.2.1 Definition

Den positiva miljöeffekten av en miljörelaterad skatt orsakas främst genom att den ökar priset på produkter och aktiviteter som kan medföra en negativ miljöpåverkan. Det är den potentiella effekten av skatten, på en varas pris eller kostnad, som utgör grunden i definitionen av en miljörelaterad skatt. Det är således skattebasen som avgör om skatten är miljörelaterad. Om skattebasen är miljörelaterad är skatten en miljörelaterad skatt, oavsett syftet med skatten. Ty en skatt som sätts på en vara för att minska utsläppen från varan, har samma effekt på varans pris som en skatt som satts för att öka statens intäkter.

Följande definition används för miljöskatter:

“A tax whose tax base is a physical unit (or a proxy of it) of something that has a proven, specific negative impact on the environment.”¹¹

Skattebasen (”tax base” i definitionen ovan) är den produkt, aktivitet eller det ämne som skattesatsen grundas på. Bilaga 1 visar de skattebaser som är miljörelaterade enligt Eurostat. Ett antal miljörelaterade skattebaser har identifierats nämligen: utsläpp till luft och vatten, ämnen som påverkar ozonlagret, avfall, naturresurser, buller, energiprodukter (bränslen och elektricitet), samt transportsektorn. Moms har tidigare inte ingått i definitionen men i den kommande revideringen av manualen kommer vissa typer av moms att inkluderas. Miljörelaterade skatter består till största delen av indirekta punktskatter som läggs på en specifik vara eller ett miljöskadligt ämne¹².

3.2.2 Datakällor för miljörelaterade skatter

SCB:s data för statens inkomster och utgifter ligger till grund för beräkningen av de totala miljöskatterna. Det är nationalräkenskaperna på SCB som gör dessa beräkningar med data från Ekonomistyrningsverket (ESV). Vid beräkning av den totala skatteintäkten summeras skattebetalningen från olika branscher, indelat enligt Standard för Svensk Näringsgrens indelning (SNI).

De energirelaterade skatterna (energi-, koldioxid- och svavelskatten) fördelas på bransch av nationalräkenskaperna, liksom fordonsskatten. För energiskatterna är det i huvudsak energistatistiken och skatteinformation från Skatteverket och Ekonomistyrningsverket som ligger till grund för branschfördelningen. För fordonsskatten är det Vägverkets bilregister och

¹¹ Eurostat, 2001. Environmental taxes. A statistical guide.

¹² Med indirekt avses här att den som t ex den som saluför produkten betalar in skatten medan det är köparen som står för den ökade kostnaden.

fördelningen av skatten på olika typer av fordon som ligger till grund för branschfördelningen.

3.2.3 Metod för miljörelaterade skatter

De skatter som räknas som miljöskatter inom det svenska skattesystemet finns listade i Bilaga 2. Listan baseras på de skattebaser som är miljörelaterade enligt Eurostat (se Bilaga 1).

Nedan följer en beskrivning av metoden som används för att kvantifiera de totala och de branschfördelade miljöskatterna.

3.2.3.1 Totala miljöskatter

För att välja ut de skatter som är miljörelaterade från de totala skatterna i Sverige används den lista över miljörelaterade skattebaser man kommit överens om inom Eurostat. Det är således skatter med dessa skattebaser som utgör miljörelaterade skatter. Denna information kan behöva kompletteras med ytterligare information om skattelagstiftningen för att säkerställa om skatten ska räknas som en miljöskatt eller inte.

För att kunna presentera miljöskatterna på ett överskådligt sätt delas de in i fyra områden: skatt på energi, skatt på vissa substanser, skatt på transport och skatt på naturresurser. Denna indelning används för miljöskatter inom Eurostat vilket gör data jämförbart mellan länder.

3.2.3.2 Branschfördelade miljöskatter

Miljöskatterna branschfördelas på SCB till viss del av nationalräkenskaperna och till viss del av miljöräkenskaperna. Nationalräkenskaperna branschfördelar de energirelaterade skatterna och fordonskatterna. De energirelaterade skatterna är koldioxidskatt, energiskatt på bränslen, energiskatt på el, svavelskatt samt produktionsskatter på el. Branschfördelningen av dessa skatter baseras på användningen av bränsle och el samt skattesatser för olika branscher och bränslen. För fordonsskatten används information från bilregistret för att fördela ut skatten på branscher och typ av fordon. Fordonsskatten består av en del produktskatt samt en del inkomstskatt.

Övriga miljörelaterade skatter branschfördelas av miljöräkenskaperna. De skatter som i huvudsak belastar en bransch är skatt på inrikes flyg, skatt på bekämpningsmedel, skatt på handelsgödsel, skatt på avfall, avgift till batterifonden och naturgrusskatt och dessa läggs manuellt till den branschen. Övriga miljöskatter, d.v.s. de som belastar många olika branscher läggs som ofördelat, de är miljöskyddsavgift, trängselskatt, kilometerskatt och avgift till bilskrotningsfonden.

3.3 Miljörelaterade subventioner

En subvention gör att priset för att producera eller konsumera blir lägre än det hade varit utan subventionen. Kostnaden för en statlig subvention syns i statsbudgeten som en utgift. Miljörelaterade subventioner är ett begrepp som innefattar olika former av subventioner med relevans för miljön. De miljörelaterade subventionerna delas i denna rapport in i miljömotiverade subventioner och potentiellt miljöskadliga subventioner.

Data för miljömotiverade subventioner finns för 2000–2009.

Branschfördelade miljörelaterade subventioner finns för närvarande endast för år 2007.

3.3.1 Definitioner

I detta avsnitt diskuteras först begreppet subvention och olika definitioner som finns, därefter definieras en miljörelaterad subvention.

3.3.1.1 Definition subvention

Det finns ingen enhetlig definition av en subvention. Det existerar i princip tre olika typer av definitioner av begreppet subvention för att tillgodose följande syften¹³:

- Räkenskaper/ Miljöräkenskaper (statistik)
- Handel (WTO)
- Policyanalyser och forskning (OECD)

Miljöräkenskaperna har under flera år arbetat med att utveckla en definition som fungerar för att tillgodose statistikbehovet. En sådan definition är en grundläggande förutsättning för att producera jämförbar internationell statistik, baserat på ett ekonomiskt system som redan existerar.

Följande definition av en subvention används i statistiksammanhang:

"En subvention inom miljöräkenskapssystemet är budgetbaserade transfereringar vilka går från staten, via utbetalande myndigheter, till företag, statliga bolag, kommunala bolag, statliga affärsverk, individer, organisationer, ideella organisation, kommuner och landsting liksom transfereringar till EU och till övriga världen."

Endast direkta och budgetbaserade subventioner avses i denna rapport¹⁴.

Miljöräkenskaperna är ett satellitsystem till nationalräkenskaperna och strävar efter att använda samma definitioner som de gör så långt det är möjligt. För att få relevanta data om miljörelaterade subventioner utvidgas dock definitionen för en subvention som nationalräkenskaperna inom SCB använder sig av. Nationalräkenskapernas definition kan enkelt uttryckt sägas omfatta endast stöd till inhemska producenter¹⁵. Miljöräkenskapernas definition omfattar fler mottagare i ekonomin. I Tabell 2 visas de typer av transfereringar inom nationalräkenskaperna som ingår i miljöräkenskapernas definition av en subvention.

¹³ OECD, 2006

¹⁴ En direkt subvention har som syfte att påverka produktionsnivåerna och priserna, vilket en indirekt inte har. En budgetbaserad subvention utgår från statsbudgeten.

¹⁵ NR:s definition: Subventioner är löpande, ensidiga betalningar som den offentliga sektorn eller Europeiska unionens institutioner gör till **inhemska producenter** med syftet att påverka produktionsnivåerna, priserna eller ersättningen till produktionsfaktorerna. (ENS, § 4.3).

Tabell 2

Transfereringar som ingår i miljöräkenskapernas definition av en miljörelaterad subvention

Typ av transferering	Transaktionspost
<i>Löpande transfereringar:</i>	
Subventioner	D3
Produktsubventioner	D31
Övriga subventioner på produktion	D39
Övriga löpande transfereringar	D7
<i>Kapitaltransfereringar:</i>	
Investeringssubvention	D9
Övriga kapitaltransfereringar	D92
	D99

3.3.1.2 Definition av miljömotiverad subvention

En miljömotiverad subvention har som motiv att stödja aktiviteter som minskar eller eliminerar utsläpp eller syftar till att minska uttaget av naturresurser. Såväl Eurostat som FN¹⁶ står bakom definitionen som baseras på ett miljömotiv. Det är även den definition som används i OECD:s databas över ekonomiska styrmedel¹⁷.

Så här lyder miljöräkenskapernas definition av en miljömotiverad subvention:

En miljömotiverad subvention bestäms av det huvudsakliga motivet bakom subventionen. Motivet föreligger antingen i budgetpropositionen där anslaget beskrivs eller i likvärdig skrift som berör den specifika subventionen.

Således skiljer sig definitionen av miljömotiverade subventioner från definitionen av miljörelaterade skatter där ju utgångspunkten är skattebasen snarare än syftet med skatten som är avgörande för om skatten definieras som miljörelaterad eller inte. Miljömotiverade subventioner går i linje med definitionen bakom miljöskyddskostnader där motivet är det styrande för klassificeringen¹⁸.

3.3.1.3 Definition potentiellt miljöskadlig subvention

Nedanstående definition av en potentiellt miljöskadlig subvention kan komma att modifieras som en följd av det harmoniseringsarbete som görs för att ta fram internationell statistik.

Så här lyder miljöräkenskapernas definition av en potentiellt miljöskadlig subvention:

”En subvention definieras som potentiellt miljöskadlig då den genom att betalas ut bedöms kunna orsaka ett ökat uttag av naturresurser eller orsaka ökade utsläpp, samt att den inte har utformats eller motiveras för ett miljösyfte. I första hand räknas de subventioner som betalas ut till utsläppsintensiva branscher.”

¹⁶ Den s k Londongruppen för miljöräkenskaper, en arbetsgrupp inom FN, skapad 1993.

¹⁷ OECD:s databas över ekonomiska styrmedel:
<http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/index.htm>

¹⁸ Förutom Miljöskyddskostnader inom miljöräkenskaperna så använder även manualen för miljöföretag (EGSS, Environmental Goods and Services Sector) det bakomliggande motivet som klassificering.

Oavsett subventionens ursprungliga syfte så har en potentiellt miljöskadlig subvention en möjlig negativ effekt på miljön genom att ge incitament i ekonomin som ökar aktiviteter som leder till negativ miljöpåverkan. I definitionen för potentiellt miljöskadliga subventioner väger man alltså in, till skillnad från fallet med miljömotiverade subventioner, den förväntade effekten av subventionen.

OECD har sedan tidigt 2000-tal aktivt arbetat med att ta fram en fungerande arbetsmetod för att redovisa potentiellt miljöskadliga subventioner och använder följande definition¹⁹:

”In general, a subsidy is harmful to the environment if it leads to higher levels of waste and emissions, including those in the earlier stages of production and consumption, than what would be the case without the support measure”.

OECD har i sina studier av miljöskadliga subventioner främst fokuserat på olika sektorer, som jordbruk, fiske, energi och trafik, och inte på ekonomin som helhet.

3.3.2 Datakällor för miljörelaterade subventioner

Den datakälla som används är Ekonomistyrningsverkets (ESV) årliga redovisning av statsbudgetens utfall²⁰. ESV ansvarar för den ekonomiska styrningen för regering, regeringskansliet och andra statliga myndigheter samt gör analyser och prognoser av statens ekonomi. Datamaterialet innehåller statens anslag och är baserat på anslagens kassamässiga utfall, d.v.s. när utbetalning av anslaget har skett. Varje berörd myndighet ska månadsvis redovisa det ekonomiska utfallet statsredovisningen. Efter budgetårets slut publiceras det preliminära och slutgiltiga utfallet för året, samt en realekonomisk fördelning av statsbudgeten.

Andra datakällor kan vara aktuella i vissa fall, vid fördelningen av de miljömotiverade subventionerna till branscher. Här har t.ex. data från Tillväxtverket (för transportstödet) och Energimyndigheten (för energiforskningen) använts.

3.3.2.1 Begränsningar i datamaterialet

De miljömotiverade subventionerna inkluderar inte subventioner från andra länder p.g.a. begränsningar i datamaterialet. Endast då europeiska subventioner betalas genom den svenska budgeten, som t.ex. del av miljöersättningarna till jordbruket, kommer den med i statistiken. Subventioner som betalas ut direkt till mottagarna, som t.ex. EU:s miljöstödet LIFE, kommer därmed inte med. Eventuella kommunala subventioner tas heller inte med genom nuvarande datakälla.

3.3.3 Metod för miljörelaterade subventioner

Metoden nedan beskriver inledningsvis hur man tar fram data för subventioner och därefter hur man urskiljer de miljörelaterade subventionerna. För en fortsatt analys branschfördelas de miljörelaterade subventionerna.

¹⁹ OECD, 2005

²⁰ Ekonomistyrningsverkets (ESV) årliga redovisning av statsbudgetens utfall. Se mer på www.esv.se

3.3.3.1 Totala miljömotiverade subventioner

De transfereringar som tas ut från datakällan benämns lämnade bidrag för konsumtion och lämnade bidrag för investeringar i datamaterialet.

Det är lämnade bidrag till följande mottagare som tas ut från datamaterialet²¹:

- Enskilda personer
- Internationell verksamhet
- Företag, statliga bolag, kommunala bolag och statliga affärsverk
- Kommun och landsting
- Organisationer och ideella föreningar.

Därefter urskiljs de miljömotiverade subventionerna, d.v.s. de som har det huvudsakliga syftet att främja aktiviteter som leder till att begränsa utsläpp eller att minska uttaget av naturresurser. De anslag som inkluderas i sin helhet eller delvis som miljömotiverade subventioner visas i Bilaga 3.

Vissa anslag är enbart delvis miljömotiverade och då har en uppskattad eller beräknad andel av de utbetalade subventionerna tagits med, exempelvis för miljöersättningarna i miljö- och landsbygdsprogrammet samt för andel miljöbistånd av det totala biståndet.

I ett fall används inte det kassamässiga utfallet som datamaterialet innehåller och det är för miljöersättningarna till jordbruket. För dessa används ett periodiserat utfall som hämtas direkt från Jordbruksverket för att undvika budgetorsakade hopp i tidsserien.

Då det är det huvudsakliga syftet med subventionen som styr, finns det exempel på subventioner som är intressanta ur miljöperspektiv men som inte inkluderas. Exempel på sådana är subventioner för järnväg och kollektivtrafik, vilka inte är medtagna här, då deras huvudsyfte inte är miljömotivet utan transport.

De miljömotiverade subventionerna delas in i grupper för att underlätta jämförelser. Varje miljömotiverad subvention klassificeras som antingen energirelaterad, resursrelaterad, transportrelaterad eller (direkt) klimatrelaterad subvention.

3.3.3.2 Branschfördelning av miljömotiverade subventioner

I det datamaterial som används för subventioner finns mottagaren angiven och för merparten av subventionerna kan de fördelas till branscher baserat på denna information. Bilaga 4 listar de mottagare som finns med i datamaterialet. Varje subvention har endast fördelats till en bransch.

Källorna som använts för att fördela ut de totala subventionerna till branscher, hushållen icke-vinstdrivande organisationer (HIO) samt offentlig och privat konsumtion har varit Ekonomistyrningsverket, Nationalräkenskaperna, direkta kontakter med myndigheter samt övriga källor i ett fåtal fall.

Enskilda personer klassificeras som privat konsumtion, kommun och landsting klassificeras som offentlig verksamhet och organisationer och ideella föreningar klassificeras i huvudsak som hushållens icke-

²¹ Lämnade bidrag för ålderspensionssystemet inkluderas inte som en subvention.

vinstdrivande organisationer (HIO). I vissa fall har vi ändrat från HIO till en specifik bransch om sådan information erhållits. Internationella mottagare (t.ex. EU-länder, internationell verksamhet) klassificeras som internationell verksamhet.

De transfereringar som branschfördelas av Nationalräkenskaperna vid SCB utgörs av de som utbetalas till företag, statliga bolag, kommunala bolag eller till statliga affärsverk. Dessa utbetalning utgjorde knappt hälften av den totala summan av subventionerna i datamaterialet år 2009.

Nationalräkenskaperna fördelar vissa subventioner på bransch, men inte alla eftersom miljöräkenskapernas definition är ett vidare begrepp och andra transaktionsposter ingår. I de fall det finns information från nationalräkenskaperna om mottagande bransch används den branschen om utbetalningen skett från samma anslag. I flera fall, detta gäller främst för energirelaterade anslag, har det varit nödvändigt att ta kontakt med den myndighet som ansvarar för stödet och fördela utifrån den bransch som dominerar enligt faktiska utbetalningar. En mindre del av subventionerna till företag har fördelats ut genom att läsa i budgetpropositionen eller på hemsidor.

3.3.3.3 Potentiellt miljöskadliga subventioner

För att identifiera potentiellt miljöskadliga definitioner har denna studie utgått från tidigare arbeten på området, främst följande två studier, båda publicerade av SCB: Miljöskatter och miljöskadliga subventioner²² och Miljöekonomiska indikatorer i statsbudgeten 1995-2006²³. Alla subventioner som i de studierna togs med som potentiellt miljöskadliga är medtagna i denna analys, om de fortfarande betalades ut år 2007 och betalades ut till en utsläppsintensiv bransch.

En utsläppsintensiv bransch definieras här som en bransch som släpper ut mer koldioxid än genomsnittet i Sverige, relaterat till branschens förädlingsvärde. Genomsnittet beräknas och alla branscher med utsläpp över genomsnittet räknas som utsläppsintensiva branscher.

I ett nästa steg har alla subventioner (enligt miljöräkenskapernas definition) i statsbudgeten för år 2007 granskats, med särskild tyngdpunkt på de utgiftsområden inom vilka man tidigare identifierat potentiellt miljöskadliga subventioner, för att finna ytterligare potentiellt miljöskadliga subventioner. De subventioner har valts ut som bedöms kunna öka utsläpp eller uttag av naturresurser, samtidigt som de går till en utsläppsintensiv bransch.

3.3.3.4 Branschfördelning av potentiellt miljöskadliga subventioner

De flesta potentiellt miljöskadliga subventioner betalas i huvudsak till enskilda branscher. Det gäller alla de potentiellt miljöskadliga subventionerna utom de som betalas ut från anslagen 'transportbidraget' och 'väghållning och statsbidrag'. Branschfördelningen av anslaget 'transportbidraget' görs av nationalräkenskaperna på SCB medan för 'väghållning och statsbidrag' har information om mottagare för utbetalningarna erhållits direkt från Trafikverket som är den myndighet som administrerar hela anslaget.

²² SCB rapport 2000:3

²³ SCB rapport 2007:2

3.4 Utsläppsrätter

Utsläppsrätter är det handelssystem med utsläppsrätter för koldioxid som finns inom EU sedan 2005. Information om tilldelning av rätter samt utsläpp per anläggning finns för 2005 till 2009 men det är endast för år 2007 som denna information branschfördelats och därmed kan jämföras med övrig information inom miljöräkenskaperna.

3.4.1 Definition

Den utsläppsrätt som avses i denna rapport är handel med utsläppsrätter för koldioxid som finns inom EU sedan 2005²⁴.

3.4.2 Metod och datakällor

Data över tilldelningen av utsläppsrätter samt utsläppen har hämtats från Naturvårdsverkets hemsida. Där kan man hämta hem information om utsläpp och tilldelning av utsläppsrätter för de anläggningar som är med i utsläppssystemet.

Information om transaktionerna inom systemet är sekretesskyddade i 5 år inom EU, vilket innebär att data för 2005 först år 2010 är tillgängligt att hämta från EU:s hemsida. Från den så kallade Community Transaction Log²⁵ är det möjligt att ta ut information om specifika länder. Denna databas är emellertid svåränvänd i dagsläget och istället har vissa utdrag från det svenska registret för utsläppsrätter gjorts för år 2005 gällande handeln inom systemet. Det svenska registret heter SUS och det är till detta register som de svenska företagen löpande redovisar sina transaktioner och dit de årligen överlämnar utsläppsrätter. Energimyndigheten ansvarar för SUS.

3.4.2.1 Branschfördelning av utsläppsrätter

Den branschkodning av utdelade utsläppsrätter som Naturvårdsverket gör baseras på bransch kod som inte är jämförbara med den standardiserade branschindelning SCB gör. För att i denna rapport kunna jämföra branschfördelade ekonomiska styrmedel har även tilldelningen av utsläppsrätter gjorts, med en egen metod. Detta har gjorts för år 2007 genom att ett organisationsnummer lagts till varje anläggning som finns med i det svenska registret för utsläppsrätter, SUS. Sedan har en bransch kod enligt Svensk näringsgrensindelning (SNI) kopplats på. Denna metod innebär dock att det är själva företagets bransch kod som tilldelats anläggningen. Det kan finnas fall när anläggningen har en egen bransch kod som skiljer sig från.

²⁴ Läs mer om systemet på www.utslappshandel.se/

²⁵ Webb sida: <http://ec.europa.eu/environment/ets/>

4 Resultat för miljörelaterade skatter

Detta kapitel innehåller resultat för miljörelaterade skatter för åren 2000 till 2009. Resultatet visas även branschfördelat, samt vissa miljörelaterade skatter tillsammans med utsläpp. Data om miljörelaterade skatter kan även hämtas från SCB:s hemsida samt från miljöräkenskapernas analysverktyg²⁶.

4.1 Totala miljörelaterade skatter

De miljörelaterade skatterna, i miljoner kronor, fördelade på huvudgrupperna skatt på energi (inklusive koldioxidskatt), skatt på transport, skatt på föroreningar och skatt på naturresurser visas i Tabell 3. Intäkterna från miljörelaterade skatter har i Sverige ökat med 34 procent mellan år 2000 och 2009. År 2009 uppgick intäkterna till drygt 83 miljarder kronor vilka till största delen bestod av intäkter från energirelaterade skatter.

Tabell 3
Miljörelaterade skatter i Sverige i miljoner kronor år 2000 till 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009*
Skatt på energi	52 839	55 987	59 553	61 983	63 947	65 580	66 896	67 634	69 107	70 423
Energiskatt (total)	38 332	36 422	37 189	36 454	34 947	37 412	38 024	38 288	38 842	40 099
varav: bränsleskatt	27 032	23 858	23 214	20 797	17 880	19 461	19 276	19 457	19 760	20 224
elskatt	11 300	12 564	13 975	15 657	17 069	17 951	18 748	18 831	19 082	19 875
Övriga prod.skatter på elkraft	2 345	2 592	2 434	2 288	2 508	2 483	4 127	4 219	4 626	4 240
varav: vattenkraftsskatt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kärnkraftsskatt	1 708	1 862	1 789	1 829	1 863	1 794	3 198	3 238	3 976	3 394
avgift/skatt för nedrustning & förvaring	637	730	645	459	645	959	929	981	650	846
Koldioxidskatt	12 162	16 973	19 930	23 241	26 490	25 685	24 745	25 127	25 639	26 084
Skatt på föroreningar	1 838	1 669	1 692	1 708	1 416	1 355	1 188	1 129	883	532
Svavelskatt	89	100	156	199	131	121	81	56	20	39
Skatt på inrikes flyg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skatt på bekämpningsmedel	58	59	44	67	61	77	81	81	89	71
Skatt på handelsgödsel	357	369	356	340	303	329	295	306	365	178
Skatt på avfall	1 085	899	906	892	729	735	646	608	333	230
Miljöskyddsavgift	116	119	109	109	108	-	-	-	-	-
Avgift till batterifonden	133	123	121	101	84	93	85	78	76	14
Skatt på transport	7 294	7 218	7 686	7 956	8 337	10 518	11 080	10 713	11 724	12 160
Fordonsskatt	6 847	7 014	7 428	7 686	8 062	10 247	10 519	10 349	11 306	11 683
Försäljningsskatt på motorfordon	194	-22	15	-	-	-	-	-	-	-
Trängselskatt	-	-	-	-	-	-	291	209	418	477
Kilometerskatt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Avgift till bilskrotningsfonden	253	226	243	270	275	271	270	155	0	0
Skatt på naturresurser	125	123	117	193	202	200	254	261	254	167
Naturgrusskatt	125	123	117	193	202	200	254	261	254	167
Totalt	62 096	64 997	69 048	71 840	73 902	77 923	79 418	79 737	81 968	83 282
Procent av BNP i Sverige	2,8%	2,8%	2,9%	2,9%	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%	2,6%	2,7%
Procent av totala skatter i Sverige	7,6%	8,2%	8,9%	8,9%	8,7%	8,5%	8,3%	8,0%	8,5%	9,1%

* Värderna för 2008 och 2009 är preliminära.

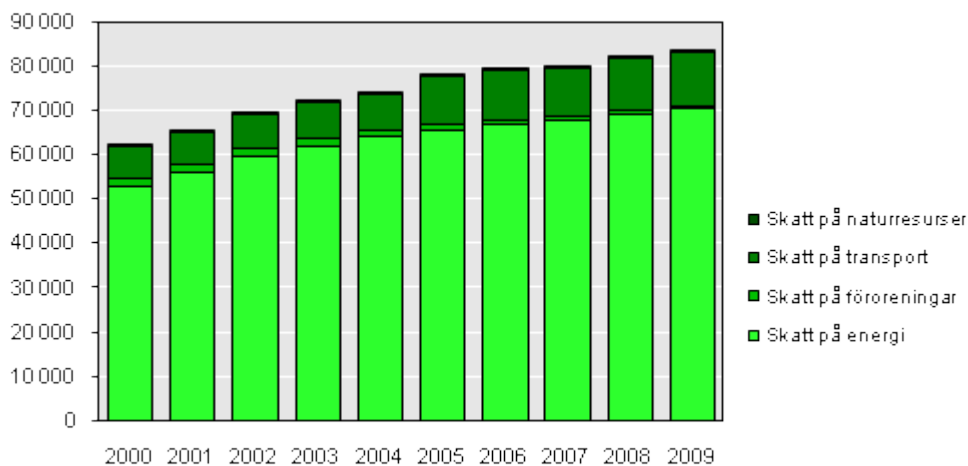
De totala miljörelaterade skatterna som andel av BNP har legat på knappt 3 procent under hela perioden 2000-2009. Utvecklingen av de miljörelaterade skatterna, fördelade på de fyra huvudgrupperna, under åren 2000 till 2009

²⁶ www.scb.se/miljorakenskaperna samt www.mirdata.scb.se

visas i Figur 4. Man kan se att skatten på energi varit dominerande under hela tidsserien och att de transportrelaterade skatterna ökar något mot slutet. Grupperna analyseras mer i detalj i följande avsnitt.

Figur 4
Fördelningen av miljörelaterade skatter i miljoner kronor år 2000–2009

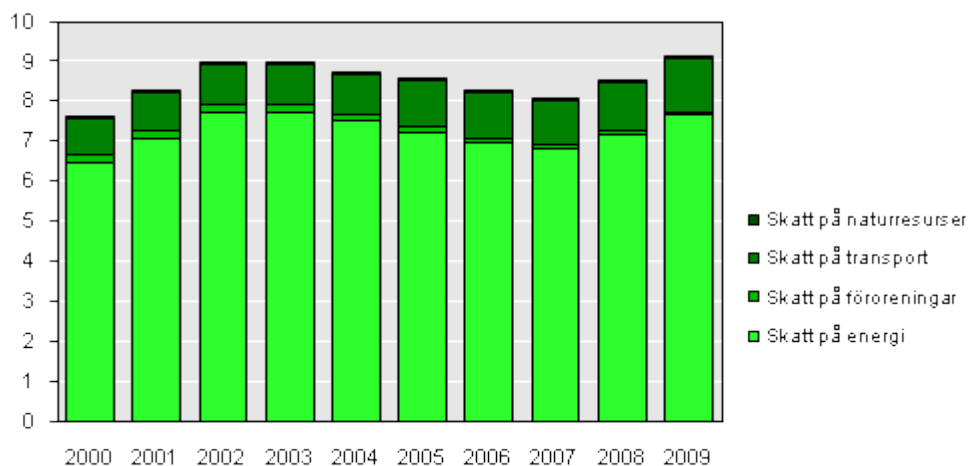
Miljoner kronor

Om man ser de miljörelaterade skatterna som andel av de totala skatterna samt socialförsäkring i Sverige kan man se att de år 2009 uppgår till ungefär 9 procent av dem, se Figur 5. Under perioden har denna andel ökat från 7,5 procent till 9 procent. Skatten på energi har störst andel, drygt 7,5 procent år 2009.

Figur 5
Andel miljörelaterade skatter av de totala skatterna i Sverige i procent år 2000–2009

Procent

4.1.1 Skatt på energi

Gruppen energirelaterade miljöskatter består av energiskatt (bränsleskatt och elskatt), produktionsskatter på elkraft (kärnkraftskatt²⁷ samt skatt för nedrustning och förvaring) samt koldioxidskatt.

De energirelaterade skatterna har ökat från drygt 50 miljarder kronor till drygt 70 miljarder kronor mellan år 2000 och 2009, vilket motsvaras av drygt 30 procent. Inom gruppen står koldioxidskatten för den största ökningen med ungefär 115 procent medan bränsleskatten minskat med 25 procent.

Den största skatten i gruppen är energiskatten, den uppgick år 2009 till drygt 40 miljarder kronor och består av bränsleskatt samt elskatt som båda uppgick till ungefär 20 miljarder kronor vardera. Koldioxidskatten är den näst största skatten i gruppen. Produktionsskatterna på energi är relativt små i jämförelse.

4.1.2 Skatt på föroreningar

Gruppen med föroreningsrelaterade miljöskatter består av svavelskatt, skatt på bekämpningsmedel, handelsgödsel, avfall, miljöskyddsavgift samt avgift till batterifonden. Beträffande miljöskyddsavgiften har den tidigare registrerats på ett sådant sätt i vår datakälla så att den räknats som en skatt, namnet till trots, men från och med år 2005 registreras den på ett sådant sätt att den inte längre räknas som en skatt.

Intäkterna från gruppen av skatter på föroreningar har minskat från knappt 2 miljarder kronor till drygt 0,5 miljarder kronor under tidsperioden vilket motsvaras av en minskning på drygt 70 procent.

Den största intäkten i gruppen kommer från skatten på avfall som uppgick till drygt 200 miljarder kronor år 2009. Intäkterna har dock minskat med nästan 80 procent under perioden. Den enda skatten som står för en ökning av intäkterna är skatten på bekämpningsmedel som ökat med drygt 20 procent.

4.1.3 Skatt på transport

I det svenska skattesystemet har det under tidsperioden 2000 till 2009 funnits fyra transportrelaterade miljöskatter; fordonsskatt, försäljningsskatt på motorfordon, trängselskatt, och avgift till bilskrotningsfonden. Av dessa är det endast fordonsskatten och trängselskatten som finns kvar år 2009.

Intäkterna från gruppen har, trots att flera av skatterna avvecklats, ökat från drygt 7 miljarder kronor till drygt 12 miljarder kronor under perioden vilket motsvaras av en ökning på knappt 70 procent.

Intäkterna från fordonsskatten är störst och uppgick år 2009 till drygt 11,5 miljarder kronor. Intäkterna från trängselskatten uppgick år 2009 till knappt 0,5 miljarder kronor.

²⁷ Den rörliga skatten på elkraft upphörde den 1 juli 2000 och ersattes av en skatt på den termiska effekten i en kärnkraftsreaktor (vilken också är klassificerad som en miljöskatt och redovisas som kärnkraftsskatt likväl i resultatet).

4.1.4 Skatt på naturresurser

Inom gruppen finns en skatt, skatt på naturgrus. Intäkterna har från denna skatt pendlat runt 200 miljoner kronor under tidsperioden, och ökat med drygt 30 procent under perioden.

4.2 Miljörelaterade skatter för olika branscher

Miljöskatterna belastar många olika sektorer i samhället, såväl den privata konsumtionen som företagens användning av insatsvaror. Genom att miljöräkenskaperna redovisar miljöskatter per sektor eller bransch är det möjligt att se på de totala skatteintäkterna från respektive bransch över tid. Branschfördelade miljöskatter finns för åren 2000 till 2007 och visas i Tabell 4 och i Figur 6.

Tabell 4

Branschfördelade miljöskatter i miljoner kronor löpande priser år 2000 till 2007 branschtillhörighet angivet i SNI 2002

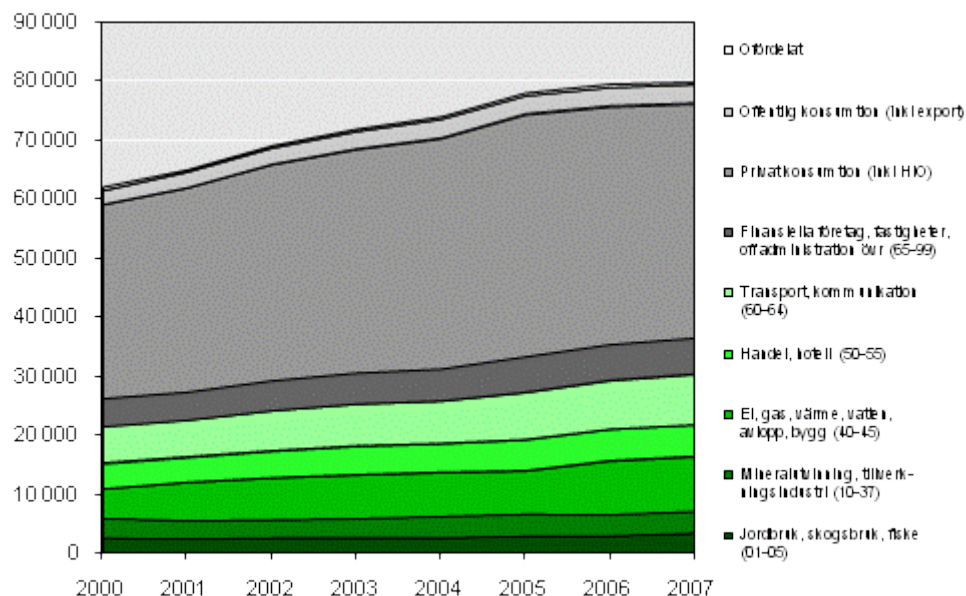
SNI (2002)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Jordbruk, skogsbruk, fiske (01-05)	2 627	2 481	2 663	2 679	2 662	2 931	2 985	3 449
Gruvor och mineralutvinning (10-14)	266	262	248	331	351	168	426	454
Tillverkningsindustri(15-37)	3 181	2 887	2 905	3 001	3 383	3 662	3 264	3 320
El, gas, värme (40)	2 614	3 976	4 240	4 449	4 329	3 911	5 515	5 566
Vatten och avlopp (41 + 90.010)	177	190	213	236	251	260	273	266
Byggindustri (45)	2 226	2 410	2 699	2 782	2 895	3 211	3 353	3 496
Handel (50-52)	3 818	3 745	3 987	4 275	4 290	4 643	4 705	4 721
Hotellverksamhet (55)	356	372	407	439	455	491	508	512
Transport- och kommunikation (60-64)	6 278	6 311	6 867	7 168	7 245	8 053	8 325	8 607
Finansiella företag (65-67)	203	235	249	265	276	306	299	307
Fastigh., off adm, uthyrning osv (70-99)	4 621	4 610	4 926	5 071	5 241	5 826	5 857	5 926
Hushållens icke-vinstdrivande org. (HIO)	355	351	380	405	400	374	325	323
Privat Konsumtion (PK)	32 513	34 220	36 205	37 457	38 598	40 596	39 937	39 296
Offentlig konsumtion(OFF)	2 279	2 587	2 671	2 889	3 119	2 988	3 069	3 115
Export	20	38	23	16	22	31	18	15
Ofördelat*	563	323	367	378	384	471	561	364
Totalt	62 096	64 997	69 048	71 840	73 902	77 923	79 418	79 737

*Ofördelade skatter är miljöskyddsavgift, försäljningsskatt fordon, trängselskatt, kilometerskatt, bilskrötning

Privata konsumtionen (PK) är den sektor som belastats till störst del under perioden, drygt hälften av de totala miljöskatterna betalas genom den privata konsumtionen vilket visas i Figur 6. Totalt sett har miljöskatterna ökat med 25 procent under perioden. Den sektor som ökat mest är den offentliga sektorn (OFF) inklusive export. Lägst ökning har branscherna Mineralutvinning, tillverkningsindustri (SNI 10-37) på ungefär 10 procent.

Figur 6
Branschfördelade miljöskatter i miljoner kronor år 2000-2007

Miljoner kronor

4.3 Miljöskatter och utsläpp

En grundprincip vid utformningen av ekonomiska styrmedel är att förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan²⁸. De utsläpp som här jämförs med motsvarande skatter är koldioxid och svaveldioxid. Utsläppen är direkt kopplade till branschernas bränsleanvändning och beräknas utifrån den med hjälp av fastställda emissionskoefficienter. Det är viktigt att notera att de utsläpp som visas är inhemska utsläpp, d.v.s. utsläpp som sker i Sverige.

4.3.1 Utsläpp och skatt på koldioxid

Koldioxid är en av växthusgaserna, andra viktiga växthusgaser är metan och lustgas. Koldioxid bildas vid förbränning av kolhaltiga ämnen. En ökning av atmosfärens halt av koldioxid orsakas av förbränning av fossila bränslen. Utsläppen av koldioxid fördelat på bransch som visas här är de som beräknas enligt en fastställd metod och rapporteras enligt internationell standard²⁹.

I Tabell 5 visas koldioxidutsläpp i ton och koldioxidskatt i miljoner kronor löpande priser år 2007. Den största mängden utsläpp är från Tillverkningsindustrin (SNI 15-37) och sedan kommer Transport- och kommunikation (SNI 60-64). Koldioxidskatten betalas till störst del av privata konsumtionen (PK), sedan följer Transport- och kommunikation (SNI 60-64).

²⁸ Miljöaktuellt 11, 2010 och Pressmeddelande från Finansdepartementet, 2009.

²⁹ Eurostat, 2009

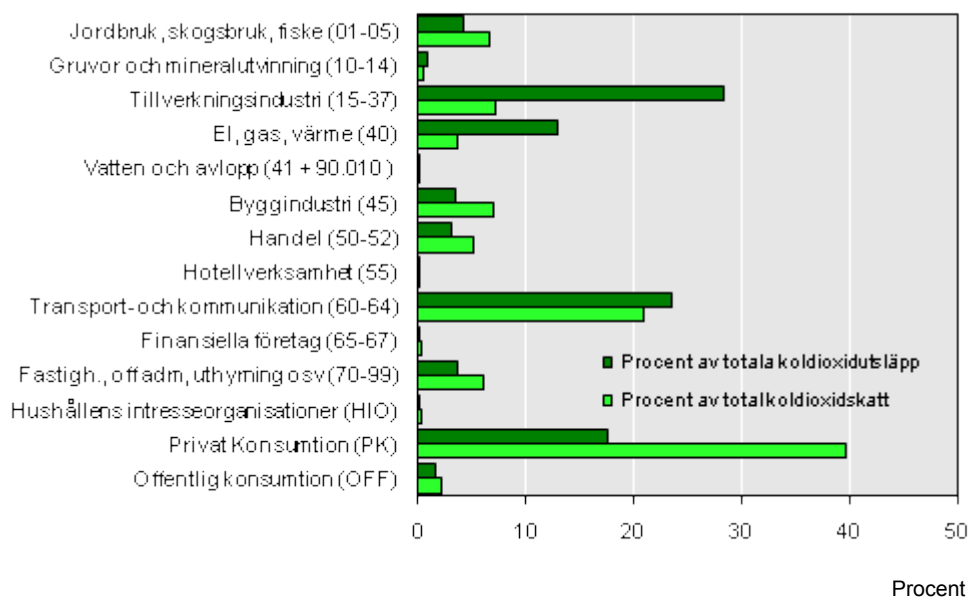
Tabell 5

Koldioxidutsläpp i ton och koldioxidskatt i miljoner kronor fördelade på branscher angivet i SNI 2002 år 2007

SNI (2002)	Koldioxidutsläpp (ton)	Koldioxidskatt (miljoner SEK)
Jordbruk, skogsbruk, fiske (01-05)	2 683 298	1 660
Gruvor och mineralutvinning (10-14)	590 818	120
Tillverkningsindustri (15-37)	17 675 397	1 816
El, gas, värme (40)	8 096 840	936
Vatten och avlopp (41 + 90.010)	1 553	12
Byggindustri (45)	2 228 843	1 780
Handel (50-52)	1 926 778	1 303
Hotellverksamhet (55)	94 456	54
Transport- och kommunikation (60-64)	14 580 066	5 238
Finansiella företag (65-67)	72 404	73
Fastigh., off adm, uthyrning osv (70-99)	2 268 662	1 523
Hushållens intresseorganisationer (HIO)	54 229	91
Privat Konsumtion (PK)	10 892 230	9 975
Offentlig konsumtion (OFF)	1 029 444	546
Total	62 195 018	25 127

Då man jämför andelen i procent av totala utsläppen med andelen i procent av totala skatten, se Figur 7, kan man se att tillverkningsindustrin står för nästan 30 procent av utsläppen men knappt 10 procent av skatten. Privata konsumtionen står för nästan 40 procent av koldioxidskatten, men endast knappt 20 procent av utsläppen. Generellt kan man säga att där den mörkare stapeln är högre än den ljusare stapeln råder undantag från skatten. Skatteundantag finns av olika skäl men analyseras inte närmare i den här rapporten.

Figur 7

Procent av koldioxidutsläpp och procent av koldioxidskatt per bransch angivet i SNI 2002 år 2007**4.3.2 Utsläpp och skatt på svaveldioxid**

Svaveldioxid bildas vid förbränning av svavelhaltiga ämnen, som fossila bränslen. Svaveldioxid bildas även naturligt, exempelvis vid den process då biologiskt material bryts ner. Den största naturliga källan till

svaveldioxid är vulkanutbrott. I kontakt med vatten löser sig gasen och bildar en syra. Svaveldioxidutsläpp bidrar således till försurning.

Utsläppen av svavel beräknas via bränsleanvändningen fördelat på olika branscher. Det är dessa utsläpp som rapporteras enligt en internationellt fastställd metod³⁰ och rapporteras enligt internationell standard.

I Tabell 6 visas svaveldioxidutsläpp i ton och svavelskatt i miljoner kronor löpande priser år 2007 fördelat på bransch. Den största mängden utsläpp kommer från transport- och kommunikationsbranschen och näst största kommer från tillverkningsindustrin. Svavelskatten betalas till största delen av branschen El, gas, värme (SNI 40) den näst största betalaren av svavelskatt är Tillverkningsindustrin (SNI 15-37).

Tabell 6
Svaveldioxidutsläpp i ton och svavelskatt i miljoner kronor fördelade på bransch angivet i SNI 2002 år 2007

SNI (2002)	Svaveldioxid- utsläpp (ton)	Svavelskatt (miljoner SEK)
Jordbruk, skogsbruk, fiske (01-05)	664	0
Gruvor och mineralutvinning (10-14)	549	3
Tillverkningsindustri (15-37)	20 382	15
El, gas, värme (40)	8 048	35
Vatten och avlopp (41 + 90.010)	0	0
Byggindustri (45)	65	0
Handel (50-52)	12	0
Hotellverksamhet (55)	3	0
Transport- och kommunikation (60-64)	58 871	0
Finansiella företag (65-67)	1	0
Fastigh., off adm, uthyrning osv (70-99)	50	2
Hushållens intresseorganisationer (HIO)	11	0
Privat Konsumtion (PK)	769	0
Offentlig konsumtion (OFF)	175	0
Total	89 600	56

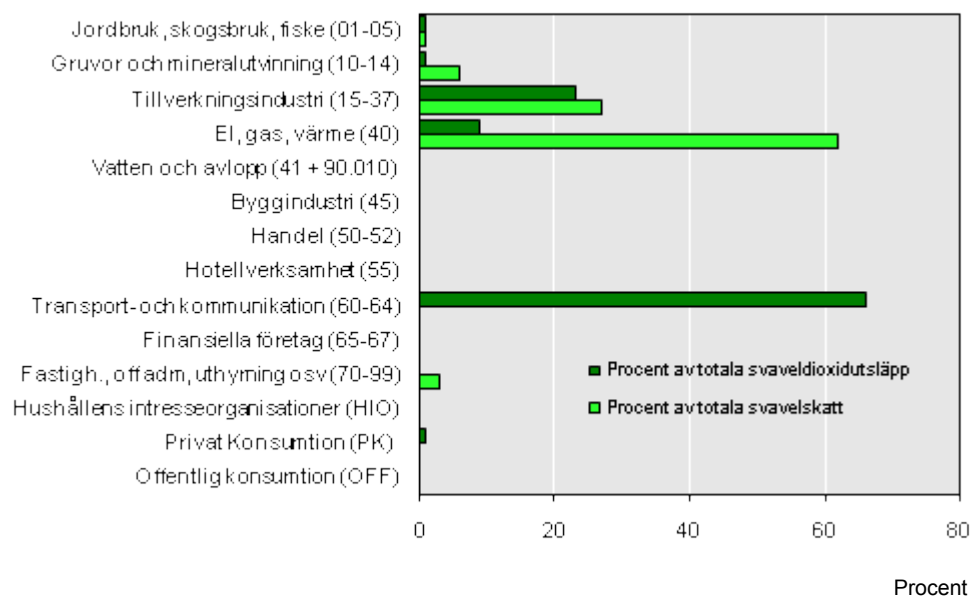
Då man jämför andelen i procent av totala utsläppen med andelen i procent av totala skatten, se Figur 8, kan man se att transportsektorn står för nästan 70 procent av utsläppen men är helt undantagna från skatten.

Energisektorn står för ungefär 60 procent av svavelutsläppen, men endast för 9 procent av utsläppen. Generellt kan man säga att där den mörkare stapeln är högre än den ljusare stapeln råder undantag från skatten.

Skatteundantag finns av olika skäl men analyseras inte närmare i den här rapporten.

³⁰ Eurostat, 2009

Figur 8
Procent av totala svaveldioxidutsläpp och procent av svavelskatt fördelat på bransch angivet i SNI 2002 år 2007

5 Resultat för miljömotiverade subventioner

Detta kapitel innehåller resultat för miljömotiverade subventioner för åren 2000 till 2009, uppdelat på olika miljöområden och fördelat på bransch. Kapitlet innehåller även en jämförelse med de totala subventionerna och olika utgiftsområden i den svenska statsbudgeten. Data om miljömotiverade subventioner kan hämtas från SCB:s hemsida³¹.

5.1 Totala miljömotiverade subventioner i Sverige

De totala miljömotiverade subventionerna i Sverige visas i Tabell 7 på nästa sida. De har ökat med 50 procent under perioden 2000 till 2009. År 2009 betalades knappt 9 miljarder kronor ut som miljömotiverade subventioner och största delen bestod av resursrelaterade subventioner, där miljöersättningar till jordbruket ingår. Drygt 2 miljarder kronor betalades ut som miljöersättningar år 2009. Näst största subventionen är det miljörelaterade biståndet.

För att göra redovisningen av miljömotiverade subventioner översiktlig följs samma klassificering som Eurostat använder när de kategoriserar miljöskatterna så långt möjligt, nämligen energirelaterade, transportrelaterade, resursrelaterade samt klimatrelaterade³² subventioner. En ytterligare grupp har skapats för att göra skilja miljöbistånd från de resursrelaterade, nämligen miljörelaterat bistånd.

³¹ www.scb.se/miljorakenskaperna

³² Klimatrelaterade ersätter den grupp som benämns skatt på föroreningar för miljöskatterna.

Tabell 7

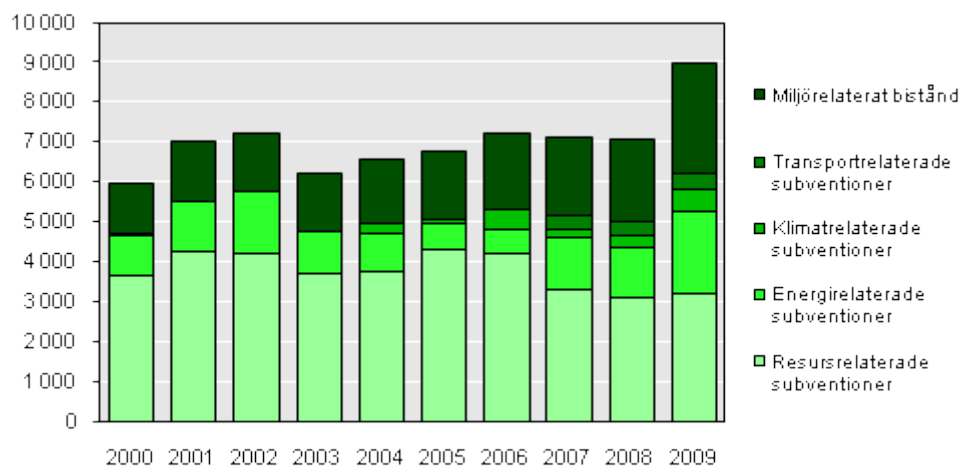
Totala miljömotiverade subventioner i miljoner kronor i Sverige år 2000–2009.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Resursrelaterade subventioner	3 635	4 254	4 226	3 695	3 734	4 306	4 222	3 324	3 087	3 205
Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	-	5	15	47	28	24	15	6	0	0
Bidrag till miljömärkning av produkter	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Fiskevård	2	3	4	9	4	8	7	18	18	21
Internationellt miljösamarbete	27	34	34	60	65	67	66	36	33	37
Investeringsbidrag för främjande av omställning i ek hållbar riktning	37	15	12	6	-	-	-	-	-	-
Miljöersättningar inom jordbruket	2 427	2 395	2 557	2 204	2 103	2 349	2 383	2 173	2 129	2 138
Miljöforskning (Formas, SEI m.m.)	138	195	97	95	97	148	152	421	121	152
Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	13	22	26	24	14	37	37	24	20	20
Miljöinsatser i Östersjöregionen	21	6	21	-	-	-	-	-	-	-
Sanering och återställning av förorenade områden	19	108	414	163	448	432	603	93	77	94
Stöd för havsmiljö	-	-	-	-	-	-	-	-	31	103
Stöd för kalkning och skyddad natur	336	332	344	403	509	868	902	331	423	401
Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	595	1 114	623	427	187	63	-46	0	-17	-
Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	-	-	61	235	251	266	64	168	190	184
Övrigt (för miljömål, övervakning m.m.)	17	21	14	20	25	40	35	49	56	52
Energirelaterade subventioner	1 047	1 239	1 526	1 039	973	632	593	1 292	1 252	2 076
Bidrag för att minska elanvändning	115	70	174	170	111	39	-	-	-	-
Bidrag till investeringar i elproduktion från förnybara energikällor	173	222	167	54	146	-	-	-	-	-
Energiforskning	304	263	292	248	163	166	292	330	385	688
Stöd för effektivare energianvändning	59	60	58	92	86	112	121	94	102	111
Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler	-	-	-	-	-	-	-	562	394	690
Stöd för energiteknik/energieffektivisering	147	306	376	322	406	252	120	62	51	161
Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus	-	-	-	-	-	-	-	39	54	62
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme	-	-	-	-	-	-	-	128	129	85
Stöd för kärnsäkerhet (nationella som internationella åtgärder)	31	34	40	12	12	12	12	39	58	68
Stöd för småskalig elproduktion	173	240	243	106	-	-	-	-	-	-
Stöd för solvärme	-	-	-	-	-	-	-	0	8	16
Stöd för vindkraft	-	-	-	-	50	52	48	38	70	195
Åtgärder för el- och värmeförsörjningen i Sydsverige	45	45	175	37	-	-	-	-	-	-
Klimatrelaterade subventioner	12	18	22	43	250	123	470	197	319	510
Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser	12	18	21	37	171	30	10	13	42	265
Stöd till klimatinvesteringar	-	-	1	6	79	93	460	185	277	245
Transportrelaterade subventioner	6	0	0	0	0	0	0	343	352	424
Försök med trängselskatt i Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	297	0	0
Miljöbilspremie	-	-	-	-	-	-	-	41	322	349
Transportrelaterad forskning	6	0	0	0	0	0	0	5	30	76
Miljörelaterat bistånd	1 282	1 500	1 448	1 415	1 616	1 715	1 955	1 947	2 038	2 767
Miljöbistånd	1 282	1 500	1 448	1 415	1 616	1 715	1 955	1 947	2 038	2 767
Totalt	5 983	7 011	7 222	6 193	6 574	6 776	7 241	7 104	7 047	8 983

I Figur 9 visas hur de olika miljöområdena har varierat under tidsperioden 2000 till 2009. Ökningen mellan 2008 och 2009 beror främst på ökningen inom de biståndsrelaterade subventionerna, en ökning med 36 procent, Miljöområdena analyseras var för sig i följande avsnitt.

Figur 9
Miljömotiverade subventioner i miljoner kronor per miljöområde år 2000–2009

Miljoner kronor

5.1.1 Resursrelaterade subventioner

Största subventionen i denna grupp är miljöersättningarna inom jordbruket vilka stod för drygt 2 miljarder kronor år 2009. Miljöersättningarna till jordbruket ingår i miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige. Föregående program varade perioden 2000-2006. Det nuvarande landsbygdsprogrammet gäller från 2007 till 2013. Medtaget som miljömotiverat är just nu enbart det som betalas ut som miljöersättningar, men det finns även andra former av stöd med miljömotiv i programmet.

Även stödet för kalkning och för skyddad natur klassificeras in under resursområdet, det har legat på knappt en halv miljard senaste åren med en topp under 2006 på nästan en miljard kronor utbetalda, vilket syns i Tabell 7 ovan. Även stödet för sanering och återställande av förorenade områden har minskat mycket under senare år. Tillsammans har dessa två subventioner minskat med drygt en miljard kronor sedan toppnoteringen år 2006.

5.1.2 Energirelaterade subventioner

De energirelaterade subventionerna har dubblats under perioden 2000-2009, från drygt en miljard till drygt två miljarder kronor. Flera höjningar av utbetalda subventioner ligger bakom detta. Utbetalda subventioner från anslaget som heter Energiforskning har ökat från ca 300 miljoner kronor år 2000 till knappt 700 miljoner kronor år 2009. Ett helt nytt stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler tillkom 2007 och har legat på mellan 400-700 miljoner kronor årligen sedan dess. Även stöd till vindkraft har tillkommit, och ökat, under senare år. Handel med elcertifikat infördes 2003 och ersatte utbetalda bidrag till investeringar i elproduktion från förnybara energikällor genom att istället ålägga leverantörerna av el att köpa certifikat motsvarande en viss andel av deras försäljning.

5.1.3 Klimatrelaterade subventioner

Det finns delar av subventioner i de andra områdena som också är klimatrelaterade, men senare år har det kommit stöd som mer i sin helhet har ett utsläppsperspektiv och det är de klimatrelaterade stöden. Här ingår

såväl internationella klimatinnsatser som stöd till klimatinvesteringar, det s.k. KLIMP. År 2009 hade denna grupp stöd ökat till drygt en halv miljard kronor från endast 12 miljoner kronor år 2000.

5.1.4 Transportrelaterade subventioner

Under perioden 2000-2009 är det först de senare åren som man kan finna tydliga miljömotiverade subventioner riktade direkt till transportområdet och det främst genom dels det stöd som betalades ut när trängselskatterna introducerades och även miljöbilspremien som infördes år 2007 (numera borttaget och ersatt med lägre fordonsskatt för nya miljöbilar). Den transportrelaterade forskningen har tidigare varit svår att skilja från miljöforskning i stort men har varit möjligt att skilja ur total energiforskning sedan 2007. Men det är därför svårt att veta om denna typ av forskning har ökat under perioden eller om det enbart beror på nya möjligheter att ta ut data.

5.1.5 Miljörelaterat bistånd

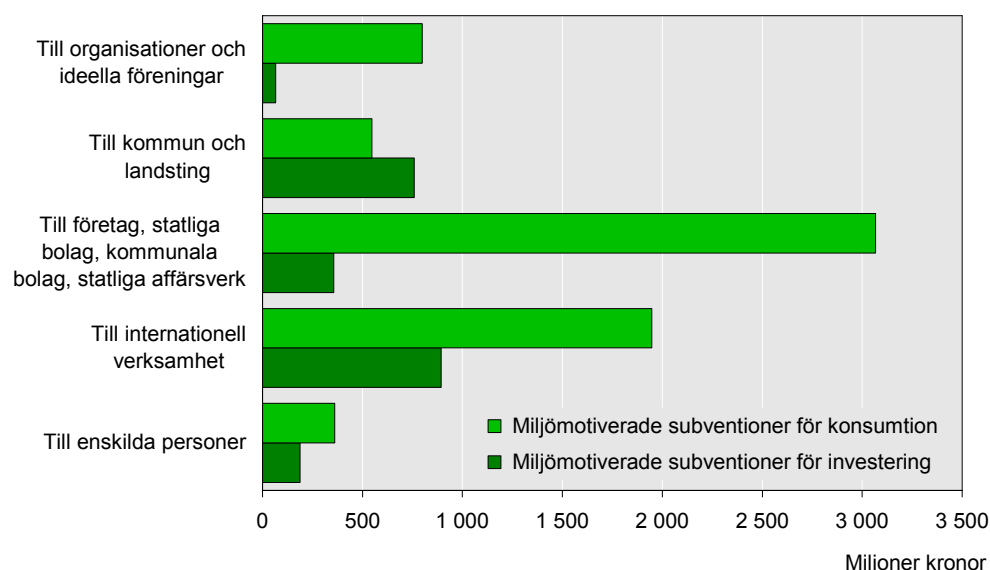
Denna post består av en andel av det totala biståndet som Sverige ger och andelen har legat på mellan 11 och 14 procent av det totala biståndet under perioden. Informationen har hämtats från SIDA. Miljöbiståndet har dubblats under perioden, från knappt 1.3 miljarder kronor år 2000 till nästan 3 miljarder kronor år 2009.

5.2 Miljömotiverade subventioner för konsumtion och investering

Miljömotiverade subventioner är intressanta att studera från olika synvinklar. Förutom att se på dess tillhörande miljöområde är det möjligt att se på i vilken form de miljömotiverade subventionerna betalas ut av staten. I Figur 10 visas hur stor del av de miljömotiverade subventionerna som ges för en investering eller för att användas för konsumtion, d v s i den löpande verksamheten. Subventioner som ges för konsumtion är den vanligaste formen för utbetalning för de miljömotiverade subventionerna, hela 75 procent av de utbetalda subventionerna år 2009 gavs i denna form.

Nästan hälften av de totala subventionerna för konsumtion gick antingen till företag, statliga bolag, kommunala bolag och statliga affärsverk. Störst andel av de subventioner som ges för investering gick däremot till internationell verksamhet (40 procent) samt till kommuner och landsting (34 procent).

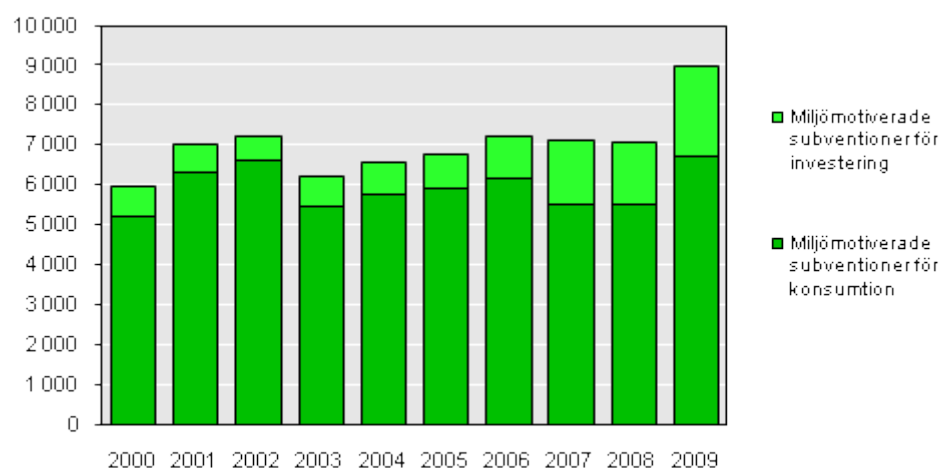
Figur 10
Miljömotiverade subventioner i miljoner kronor uppdelade på om de ges för investering eller för konsumtion och dess mottagare i ekonomin, år 2009

Subventioner för investering har blivit en vanligare form att ge subventioner som vilket visas i Figur 11. Endast 13 procent av de totala miljömotiverade subventionerna var år 2000 av denna form men år 2009 stod de för 25 procent av de totala subventionerna. Exempel på en subvention som ges för investering är från anslaget Stöd till vindkraft där 84 procent betalades ut för investering år 2009. En miljömotiverad subvention som till största del ges för konsumtion kommer från anslaget Energiforskning där 97 procent betalades ut för konsumtion.

Figur 11
Miljömotiverade subventioner i miljoner kronor uppdelade på om de ges för konsumtion och investering år 2000–2009

Miljoner kronor

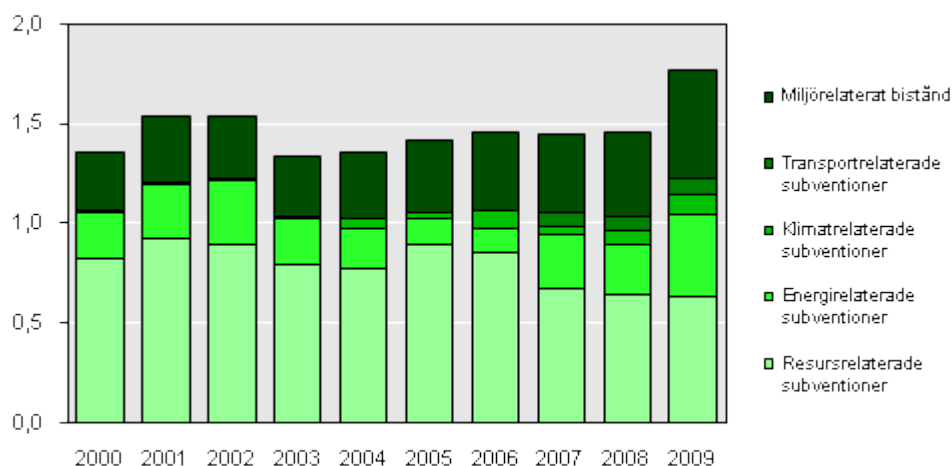

5.3 Totala subventioner i Sverige

Enligt samma definition som används för de miljörelaterade subventionerna tas de totala subventionerna i Sverige fram. Definitionen inkluderar dels den subvention som den definieras i nationalräkenskaperna och lägger sedan till övriga transfereringar. Figur 12 visar de

miljömotiverade subventionerna som andel av de totala subventionerna i Sverige och uppdelat på de fem miljöområdena. De miljörelaterade subventionerna var nästan 2 procent av de totala subventionerna år 2009.

Figur 12
Miljömotiverade subventioner som andel av totala subventioner och övriga transfereringar i Sverige år 2000–2009

Summan på knappt 9 miljarder kronor för de miljömotiverade subventionerna kan jämföras med andra utgifter i samhället som staten har. I Tabell 8 visas ett urval av så kallade utgiftsområden från statsbudgeten och såväl de totala resultatet från de ingående anslagen i respektive utgiftsområde visas som de subventioner som betalas ut (enligt miljöräkenskapernas definition). Andra utgifter från statsbudgeten, förutom subventioner enligt den definition som miljöräkenskaperna använder, är till exempel löner, investeringar och hyra.

Tabell 8
Statens utgifter i statsbudgeten i miljarder kronor, totalt samt enbart det som betalas ut som subvention i miljarder kronor, år 2009

Utgiftsområde i statsbudgeten (UO) Miljarder kronor	Totala anslag inom utgiftsområdet i statsbudgeten	Betalas ut som subvention, miljarder SEK
Internationellt bistånd (UO 07)	29 600	26 763
Hälsovård, sjukvård och social omsorg (UO 09)	53 063	50 438
Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (UO 18)	1 905	1 027
Regional tillväxt (UO 19)	3 204	2 910
Allmän miljö- och naturvård (UO 20)	5 161	1 784
Energi (UO 21)	3 047	2 217
Kommunikationer (UO 22)	40 047	3 064
Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar (UO 23)	16 368	12 301
Näringsliv (UO 24)	6 563	2 985
Totalt utbetalt från statsbudgeten (alla UO)	780 712	507 803

Genom att se på statsbudgetens andra utgifter sätts de subventioner som betalas ut för miljösyfte i ett perspektiv. Den summa som vi har för de miljömotiverade subventionerna på knappt 9 miljarder kronor är större vad som betalas ut som subvention från utgiftsområdet som heter Allmän miljö- och naturvård. Det beror på att vi fångar upp miljömotiverade anslag från mer än enbart detta utgiftsområde. Information över såväl de

totala utgifterna från alla utgiftsområden liksom de utbetalda subventionerna enligt miljöräkenskapernas definition finns i Bilaga 5.

5.4 Miljömotiverade subventioner fördelat på bransch

SCB har i denna rapport branschfördelat de miljömotiverade subventionerna och resultatet av detta arbete presenteras nedan. I Tabell 9 är de totala miljömotiverade subventionerna fördelade på den bransch som de går till. Branschtillhörigheten angivs i SNI 2007³³ till skillnad mot resten av rapporten som följer den äldre SNI2002 klassificeringen. Tabellen visar att de största mottagarna av miljömotiverade subventioner år 2009 var jordbrukssektorn (SNI 01) samt internationella mottagare.

Jordbrukssektorns andel av de totala miljömotiverade subventionerna har minskat under perioden, år 2000 fick den drygt 40 procent och 2009 var andelen 25 procent, även om det totala beloppet till jordbrukssektorn varit i stort sett konstant.

De internationella mottagarna har ökat, helt i linje med att det totala biståndet i Sverige ökat. År 2000 gick drygt 20 procent av de totala miljömotiverade subventionerna till mottagare utanför Sverige jämfört med drygt 30 procent 2009. Stödet till offentlig förvaltning låg på ca 15 procent av det totala stödet såväl år 2000 som 2009. Subventionerna till energibranschen (SNI 35) minskade från 6 procent till 2 procent av de totala miljösubventionerna under perioden.

Tabell 9
Miljömotiverade subventioner i miljoner kronor per bransch angiven i branschindelning enligt SNI2007, år 2000–2009

Branschgruppering SNI2007	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Jordbruk (01)	2 436	2 407	2 580	2 422	2 297	2 552	2 361	2 239	2 241	2 272
Fiske (03)	0	3	3	5	3	1	1	1	1	0
Motorfordon, släpfordon (29)	5	0	0	0	0	0	0	0	21	282
El, gas, värme och kyla (35)	381	503	529	198	194	53	48	37	39	164
Avfallshantering; återvinning (38)	26	15	12	6	0	0	0	0	0	0
Byggande av hus (41)	0	0	4	11	11	23	7	5	0	0
Landtransport (49)	0	0	0	0	0	0	0	297	0	0
Fastighetsverksamhet (68)	0	0	0	0	0	0	0	131	160	160
Arkitekt- och teknisk konsult (71)	8	11	8	11	18	30	25	34	51	71
Forskning och utveckling (72)	291	495	439	420	452	440	475	744	481	614
Hushållens intresseorg. (HIO)	375	379	508	497	551	550	602	643	597	657
Offentlig konsumtion (OFF)	984	1 620	1 539	1 117	1 331	1 535	1 975	1 046	1 090	1 368
Privat konsumtion (PK)	127	57	160	150	106	60	37	210	502	552
Internationellt	1 351	1 523	1 439	1 355	1 612	1 533	1 709	1 718	1 864	2 844
Totalt	5 983	7 011	7 222	6 193	6 574	6 776	7 241	7 104	7 047	8 983

Hushållens intresseorganisationer, HIO, kan i datamaterialet delas upp i det som tillhör privat konsumtion och det som tillhör offentlig konsumtion. Nedan i figurerna är HIO därför sammanslaget på detta sätt.

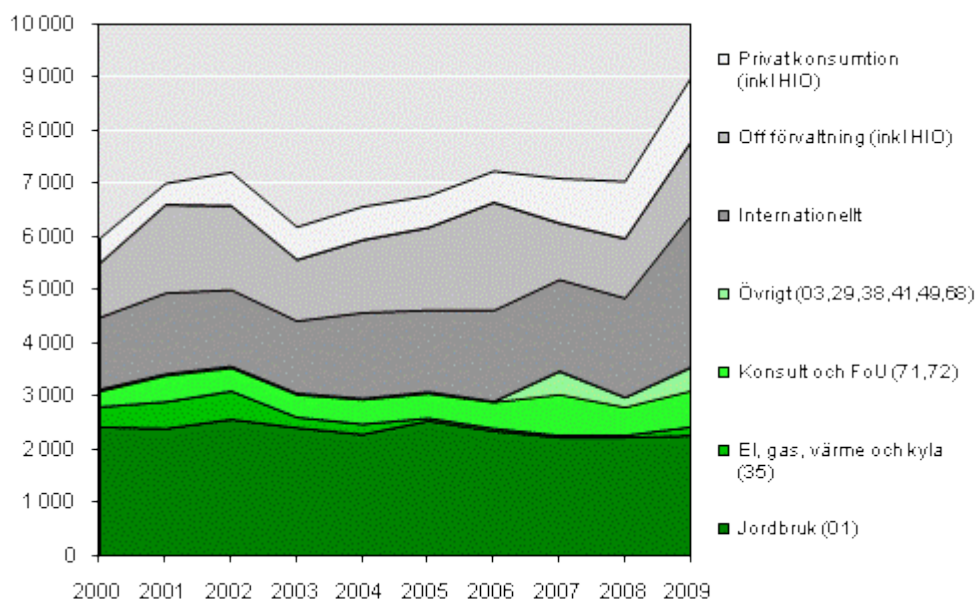
Figur 13 visar samma data som tabellen ovan men i en aggregerad form där endast de större branscherna visas enskilt och de mindre branscherna grupperats under rubriken övrigt. Här syns det tydligt att det är inom internationellt som ökningen främst skett under perioden genom en

³³ Nyckel mellan SNI2007 och SNI 2002 finns här:
http://www.sni2007.scb.se/sninyckel2002_07.asp

dubbling av miljömotiverade subventioner under perioden 2000 till 2009. Även minskningen för såväl energibranschen på en halvering, som för offentlig förvaltning som erhöll dess högsta subventioner år 2006, synliggörs. Ökningen i gruppen övrigt beror främst på det stöd för trängselavgifterna som utbetalades till branschen landtransport år 2007 samt på att en allt större del av energiforskningsanslagen nu riktas direkt till fordonsindustrin.

Figur 13
Totala miljömotiverade subventioner i miljoner kronor per bransch angiven i SNI 2007 år 2000–2009

Miljoner kronor

Hela summan miljömotiverade subventioner som går till jordbruksbranschen (SNI 01) är klassificerade som resursrelaterade. Ett exempel på bransch som erhåller såväl resursrelaterade, energirelaterade som transportrelaterade subventioner är konsult och forsknings- och utvecklingsbranschen (SNI 71 samt 72). Dels tar de emot subventioner som kommer från anslag för t.ex. energiforskning och energieffektivitet men även miljöforskning (som är resursklassificerat) och stöd för transportrelaterad forskning.

Miljömotiverade subventioner som betalas ut till privat konsumtion har mer än dubblats under perioden och här finner vi subventioner från alla fem miljöområden. Miljörelaterat bistånd har gått till den del av den privata konsumtionen som är HIO, d v s hushållens icke-vinstrivande organisationer. Till den privata konsumtionen finnes även bland annat större utbetalningar år 2009 för miljöbilspremierna, stöd för konvertering av direktverkande elvärme, stöd för installation av energieffektiva fönster i småhus och återföringen av skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel.

5.4.1 Branschanalys per miljöområde

Det är möjligt att bryta ner de branschfördelade miljömotiverade subventionerna på de miljöområden som finns för att se mer i detalj vart

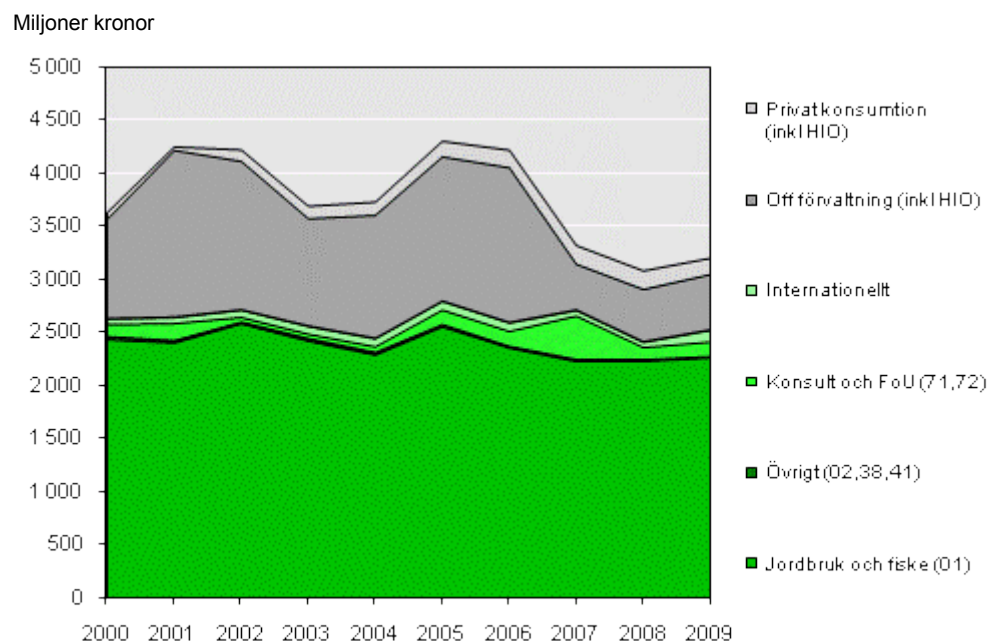
subventionerna för de olika områdena går till för delar av ekonomin. Varje miljömotiverad subvention är endast fördelad till ett miljöområde.

De miljöområdena som har störst betydelse för flera branscher är de resursrelaterade subventionerna samt de energirelaterade subventionerna och för dessa har figurer tagits fram vilka möjliggör ytterligare analys, se nedan. Miljörelaterat bistånd är ett betydelsefullt miljöområde likväl men är inte fördelat på lika många branscher.

5.4.1.1 Resursrelaterade subventioner per bransch

De totala resursrelaterade subventionerna, som visas i Figur 14, har minskat under perioden, från 3,6 miljarder kronor till 3,2 miljarder kronor. Störst andel har jordbruksbranschen haft med mellan 50-70 procent av de utbetalade subventionerna. Förutom miljöersättningarna till jordbruket som ligger på drygt 2 miljarder kronor per år så betalas miljömotiverade subventioner ut från anslagen miljöförbättrande åtgärder i jordbruket och så har det betalats ut en återföring från skatterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel sedan 2002. Skatten på handelsgödsel är numera borttagen (sedan 2010).

Figur 14
Resursrelaterade miljömotiverade subventioner i miljoner kronor per bransch angiven i SNI 2007 år 2000–2009

Den bransch som efter jordbruket tagit emot mycket resursrelaterade subventioner är offentlig förvaltning, men andelen har minskat från 26 procent år 2000 till 16 procent år 2009. Drygt 60 procent av de resursrelaterade subventionerna till offentlig förvaltning år 2000 kom från anslaget stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Sedan 2006 har inga subventioner betalats ut från detta anslag. Resursrelaterade subventioner för kalkning och skydd av natur har legat mellan 300 och 900 miljoner kronor per år under perioden och år 2009 stod denna subvention för knappt 80 procent av det resursrelaterade stödet till offentlig verksamhet. Såväl minskningen i stöd för kalkning och skydd av natur som för sanering och återställning av förorenade områden bidrar till

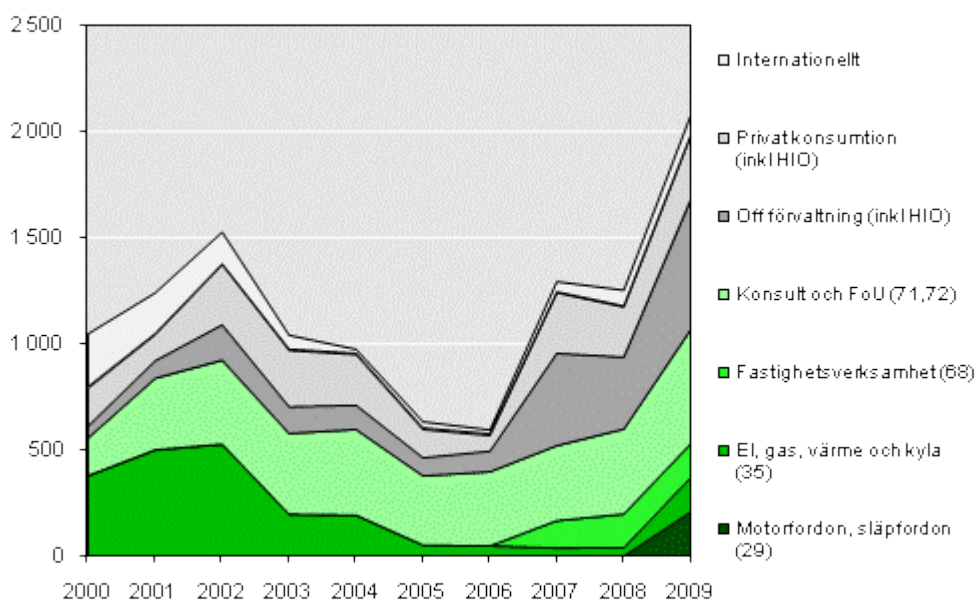
att offentlig verksamhet får mindre resursrelaterade subventioner år 2009 än 2000.

5.4.1.2 Energirelaterade subventioner per bransch

Figur 15 visar de energirelaterade miljömotiverade subventionerna och vilken bransch som tagit emot subventionerna under perioden 2000 till 2009. Största mottagarna av energirelaterade subventioner år 2009 var offentlig förvaltning (29 procent) och branschen forskning och utveckling (24 procent, hopslagen med konsult som i Figur 15 står de för 26 procent). Störst förändring över tid har det varit inom offentlig förvaltning, som har ökat 10 gånger om. Främsta orsak är stödet för energiinvesteringar i offentliga lokaler som infördes 2007 och där drygt 350 miljoner betalades ut under 2009 till det offentliga. Även konsulter och forskning (SNI 71,72) har ökat under perioden och det är subventionerna från anslaget energiforskning som ökat från knappt 100 miljoner till drygt 450 miljoner kronor till branschen under perioden.

Figur 15
Energirelaterade miljömotiverade subventioner i miljoner kronor per bransch angiven i SNI 2007 år 2000–2009

Miljoner kronor

En bransch som fått allt mindre miljömotiverade subventioner under perioden är el, gas värme och kyla som fått en halvering av stöd. Det har hänt mycket inom denna bransch sedan 2000. I början av decenniet var de flesta subventioner inriktade på småskalig energiproduktion och förnybara energikällor. Dessa stöd har dock på senare år ersatts av elcertifikatsystemet som är ett marknadsbaserat stödsystem där handel sker mellan producenterna och de kvotpliktiga. Det infördes 2003 och har ersatt tidigare investeringsstöd. En ny subvention som tillkommit och nu går till energi-branschen är den som betalas ut från anslaget marknadsintroduktion av vindkraft.

Subventionerna till privat konsumtion har inte ökat i samma grad, så mycket under perioden men stödets fokus har skiftat. Subventioner för att konvertera till direktverkande elvärme samt för installation av energieffek-

tiva fönster i småhus har tillkommit sedan 2007 och ett tidigare stöd för att minska elanvändning försvann 2005.

Två nya stöd ligger bakom ökningen till branschen fastighetsverksamhet (SNI 68) och det är stöden för energiinvesteringar i offentliga lokaler samt för konvertering från direktverkande elvärme.

5.4.1.3 Miljörelaterat bistånd, klimatrelaterade och transportrelaterade

Det miljörelaterade biståndet går främst till internationella mottagare, 86 procent av biståndet gick internationellt år 2009. Resterande, 14 procent, gick samma år till hushållens icke-vinstdrivande organisationer, HIO. Vad de använder pengarna till i sin tur syns inte i datamaterialet utan vi kan endast spåra subventionens första steg.

Under 2009 gick ungefär hälften av de klimatrelaterade subventionerna till internationella mottagare och den andra halvan till offentlig förvaltning. Det tidigare stödet för klimatinvesteringar, men vilket från 2009 numera heter stöd till utveckling av hållbara städer, går främst till kommuner (offentlig förvaltning).

Gällande de transportrelaterade miljösubventionerna så gick 82 procent av stödet år 2009 till privatpersoner genom miljöbilspremierna. 17 procent gick till branschen motorfordon, släpfordon (SNI 29) genom stöd för miljövänlig fordonsforskning.

6 Resultat för potentiellt miljöskadliga subventioner

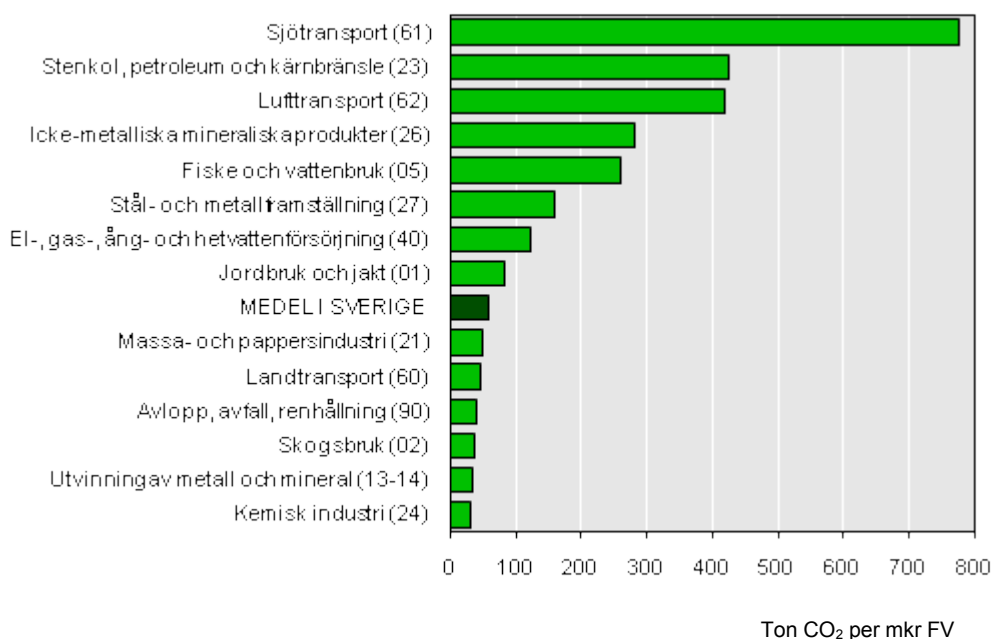
I detta kapitel redovisas resultat för potentiellt miljöskadliga subventioner utbetalade år 2007. Data som presenteras här är resultatet av ett första försök att kartlägga och branschfördela de potentiellt miljöskadliga subventionerna.

6.1 Bakgrund

I metoden för att kartlägga de potentiellt miljöskadliga subventioner ingår, som ett stöd för att finna de potentiellt miljöskadliga subventionerna, att identifiera de mest utsläppsintensiva branscherna. Den branschindelning som används i kapitlet är SNI 2002.

För att identifiera de utsläppsintensiva branscherna i Sverige har vi här studerat utsläpp av koldioxid relaterat till branschens förädlingsvärde. Genomsnittet i Sverige för detta mått är 57 ton CO₂ per miljoner kronor förädlingsvärde för år 2007. Branscher med högre värde än så betecknas som utsläppsintensiva. För 2007 gäller att följande branscher är utsläppsintensiva (SNI2002 inom parantes); Sjötransport (61), Tillverkning av stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (23), Lufttransport (62), Tillverkning av icke-metalliska mineraliska produkter (26), Fiske och vattenbruk (05), Stål och metallframställning (27), El-, gas-, ång- och hetvattenförsörjning (40) och Jordbruk och jakt (01). Branscher med en utsläppsintensitet över 30 ton CO₂ per miljoner kronor förädlingsvärde visas i Figur 16.

Figur 16
Diagrammet visar utsläppsintensiteter för branscher med värden över 30 ton CO₂ per miljoner kronor förädlingsvärde, genomsnittet för Sverige är 57 ton CO₂ per miljoner kronor förädlingsvärde.

6.2 Totala potentiellt miljöskadliga subventioner

I Tabell 10 finns sammanställt de subventioner som klassats som potentiellt miljöskadliga, från vilket anslag de betalas ut samt deras belopp år 2007. De totala potentiellt miljöskadliga subventionerna uppgick då till nästan 9 miljarder kronor. Av detta betalades drygt 6,5 miljarder kronor som stöd till jordbruket (från anslaget gårdsstöd och djurbidrag) och drygt en miljard som stöd till vägbyggen och upprustning av vägar (från anslaget väghållning och statsbidrag).

Tabell 10
Potentiellt miljöskadliga subventioner i miljoner kronor löpande priser, år 2007

Utbetalas från anslag	Miljoner SEK
Resursrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner	7 346
Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 577
Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter mm.	457
Avgift till tillfällig fond för omstrukturering av EU:s sockersektor	226
Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	63
Strukturstöd till fisket m.m.	23
Transportrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner	1 593
Väghållning och statsbidrag	1 066
Transportbidrag	314
Driftbidrag till icke statliga flygplatser	80
Ersättning för fritidsbåtsändamål m.m.	71
Ersättning till viss kanaltrafik m.m.	62
Summa	8 939

Urvalet av de potentiellt miljöskadliga subventionerna görs från de anslag som betalas ut och som klassats som en subvention enligt miljöräkenskapernas definition. Urvalet av anslag baseras sedan på tidigare arbeten inom miljöräkenskaperna för att identifiera potentiellt miljöskadliga subventioner. Dessutom har statsbudgeten studerats för att eventuellt hitta nya potentiellt miljöskadliga subventioner. Som ett stöd används utsläppsintensiteterna på så sätt att subventioner som går till utsläppsintensiva branscher klassas som potentiellt miljöskadliga. Det finns flera anslag som är diskuterbara om delar av dem skulle kunna falla inom definitionen för potentiellt miljöskadliga subventioner. exempel på sådana är anslagen Allmänna regionalpolitiska åtgärder och Europeiska utvecklingsfonden. I sammanställningen som presenteras i denna rapport har de dock inte tagits med.

6.2.1 Resursrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner

Utbetalningar inom denna grupp uppgår år 2007 till drygt 7,3 miljarder kronor. Störst i denna grupp är den potentiellt miljöskadliga subvention som betalas ut från anslaget Gårdsstöd och djurbidrag som uppgår till drygt 6,6 miljarder kronor. Detta anslag har genomgått en större förändring under senare år, man har gått från mer produktionsinriktade stöd till arealstöd, vilket är positivt ur miljösynpunkt. Från anslaget Gårdsstöd och djurbidrag har vi här räknat med att hela summan som betalas ut som subvention enligt miljöräkenskaperna är potentiellt miljöskadliga, utom de som betalas ut direkt av miljöskäl, de s.k. miljöstöden som är klassade som miljömotiverade subventioner.

6.2.2 Transportrelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner

Utbetalningar inom denna grupp uppgår år 2007 till drygt 1,6 miljarder kronor. Störst i gruppen är den subvention som betalas ut från anslaget Vägghållning och statsbidrag som uppgår till drygt 1 miljard kronor.

6.3 Potentiellt miljöskadliga subventioner fördelat på bransch

Då de potentiellt miljöskadliga subventionerna branschfördelas, d.v.s. fördelas på de sektorer som de betalas ut till, kan man se i Tabell 11 att till allra största delen betalas ut till jordbruk, skogsbruk och fiske (SNI 01, 02, 05). Detta motsvarar ungefär 80 procent av hela summan. Näst största mottagaren är offentlig transport, kommunikation och fastighetsförvaltning (SNI 61, 62, 70) vilket motsvarar ungefär 11 procent av hela summan.

Tabell 11

Potentiellt miljöskadliga subventioner i miljoner kronor löpande priser fördelat per bransch angivet i SNI2007 år 2007

SNI (2002)	Miljoner SEK
Jordbruk, skogsbruk, fiske (01-05)	7 121
Tillverkningsindustri (15-37)	314
Transport-, kommunikation och fastighetsförvaltning (61-70)	942
Offentlig förbrukning (OFF)	266
Privat konsumtion (PK)	70
Internationellt	226
Totalt	8 939

7 Resultat för utsläppsrätter

I detta kapitel visas information om den svenska delen i systemet med utsläppsrätter för koldioxid. Data som presenteras här är resultatet av ett första försök att branschfördela information om tilldelning av utsläppsrätter och koldioxidutsläpp i systemet.

7.1 Bakgrund

Handel med utsläppsrätter infördes 2005 inom EU och det är världens första större handelssystem för växthusgaser³⁴. Handel med utsläppsrätter omfattar utsläppen av koldioxid och fungerar genom att unionen sätter ett tak för de totala utsläppen och de företag som omfattas av utsläppshandel tilldelas utsläppsrätter utifrån särskilda fördelningsprinciper som anges av riksdagen och regeringen³⁵. Den som släpper ut mindre koldioxid än det antal utsläppsrätter som företaget förfogar över kan spara utsläppsrätterna under handelsperioden eller sälja överskottet till andra företag. En förutsättning för att handeln ska leda till minskade utsläpp är därför att det finns en brist på utsläppsrätter på marknaden.

7.1.1 Tilldelning av utsläppsrätter och faktiska utsläpp

Den första perioden varade i en treårsperiod mellan 2005 och 2007. Vi är just nu inne i den andra perioden som pågår mellan 2008 och 2012 och där tilldelningsnivån är 9 procent lägre än under tidigare period³⁶. Naturvårdsverket fattar beslut om tilldelning av utsläppsrätter och ansvarar för uppföljning av företagens årliga rapportering av utsläpp av koldioxid. Energimyndigheten är ansvarig för det svenska registret för utsläppsrätter, SUS, där företagen löpande redovisar sina transaktioner och varje år överlämnar utsläppsrätter. Handel med utsläppsrätter för koldioxid omfattar drygt 730 svenska anläggningar inom industri och energiproduktion. Totalt berörs cirka 13 000 anläggningar i hela EU motsvarande cirka 40 procent av de totala utsläppen av koldioxid inom unionen.

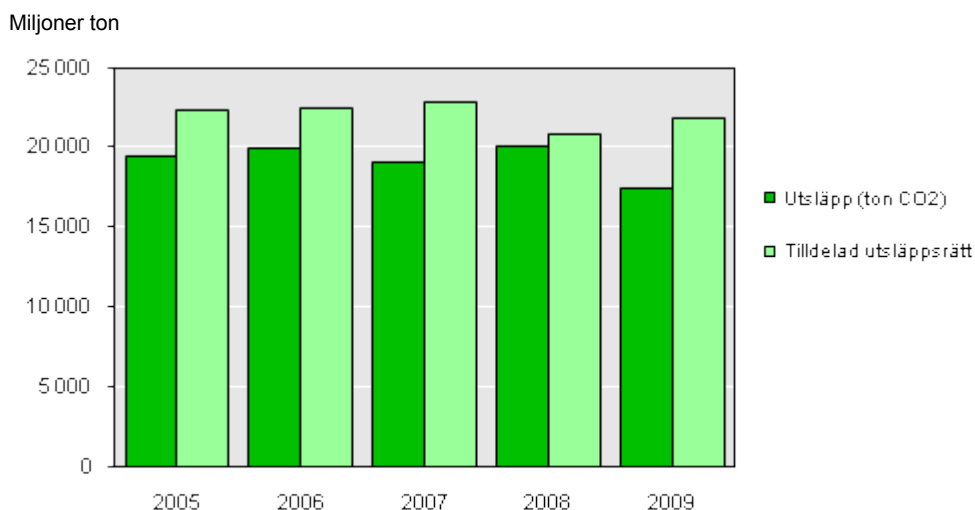
Figur 17 visar anläggningarnas utsläpp under åren 2005–2009 samt den mängd utsläppsrätter respektive anläggning tilldelats. Sveriges koldioxidutsläpp inom den handlande sektorn uppgick år 2009 till 17,5 miljoner ton, vilket innebär att utsläppen inom handelssystemet har minskat med 2,6 miljoner ton jämfört med 2008.

³⁴ Läs mer om systemet på www.utslappshandel.se

³⁵ Under första handelsperioden var det endast utsläpp av koldioxid som omfattades av handelssystemet. Från och med 2008 inkluderas lustgas i några medlemsländer. Fr NV.

³⁶ Läs mer på regeringens hemsida om Sveriges fördelningsplan för perioden 2008-2012.

Figur 17
Tilldelade utsläppsrätter och faktiska utsläpp i miljoner ton koldioxid år
2005–2009

Uppgifterna är möjliga att bryta ner på bransnivå (SNI) genom att det finns information om vilket företag som ingår och det är möjligt att manuellt lägga till organisationsnummer. Detta har gjorts för året 2007 och resultatet visas senare i kapitlet.

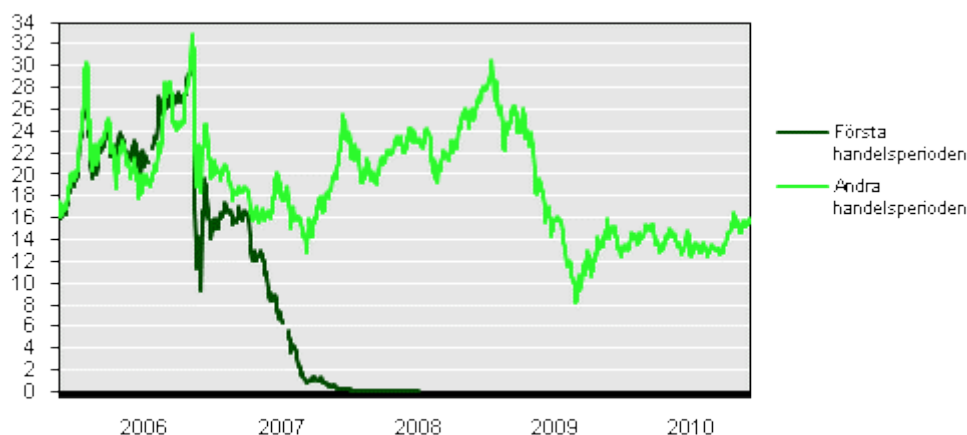
Förutom att visa tilldelningen av utsläppsrätter och faktiska utsläpp av koldioxid finns det information om hur anläggningarna har fullgjort sitt åtagande och detta kallas fullgörandestatus. På detta sätt ser man att de utsläppsrätter som överlämnats av företagen motsvarar de kontrollerade utsläppen. Energimyndigheten är ansvarig för det svenska registret för utsläppsrätter, SUS, där företagen löpande redovisar sina transaktioner och varje år överlämnar utsläppsrätter.

7.1.2 Pris på utsläppsrätter

Det har varit stora förändringar i priset på utsläppsrätter mellan 2005 och 2009. Figur 18 visar dels priset på en utsläppsrätt i den första handelsperioden (2005-2007) dels priset i den andra handelsperioden fram tills idag (2008-2010). I början av 2006 gick priset upp till 30 euro per ton koldioxid, den högsta noteringen i perioden fram till 2009. Den kalla vintern 2005 hade påverkan på den prisutvecklingen. Det är även synligt i figuren att utsläppsrätterna i den första handelsperioden blev i stort sett värdelösa under 2007 på grund av ett stort överskott av utsläppsrätter på marknaden.

Figur 18
Priset på utsläppsrätter i euro per ton koldioxid under första och andra handelsperioden³⁷. Källa Nord Pool

EUR/tCO₂

I början av andra handelsperioden låg priset på runt 20 euro per ton koldioxid, men i februari 2009 föll priset till under 10 euro. Den ekonomiska krisen i EU har bidragit till att produktionen minskades och därmed även utsläppen av koldioxid vilket gjorde att fler rätter såldes på marknaden. Det ökade utbudet gjorde att priset sjönk. Under 2010 har priset legat på runt 13-15 euro per ton.

Värdet av de tilldelade utsläppsrätterna kan räknas ut genom att ta ett medelpris för utsläpp varje år gånger det antal rätter som delats ut. Detta värde har varierat mellan knappt 4,5 miljarder kronor år 2005 till drygt 3 miljarder kronor år 2009. Orsaken till minskningen är att priset på koldioxidutsläpp varit lägre senare år vilket syns i Figur 18.

7.2 Utsläppsrätter fördelat på bransch

EU:s utsläppshandel omfattar ett antal industrigrenar, främst energi-anläggningar och vissa energiintensiva industribranscher. Under handelsperioden 2008–2012 utökades handelssystemet till att omfatta fler förbränningsanläggningar³⁸.

Naturvårdsverket använder en egen branschgruppering i sin redovisning³⁹ vilken inte överensstämmer med den standardiserade branschklassificering som användes inom Nationalräkenskaperna och Miljöräknenskaperna⁴⁰.

Inom ramarna för detta projekt har vi för året 2007 kopplat data om tilldelning och utsläpp för varje anläggning till den branschkodning som finns i Företagsregistret hos SCB. Då organisationsnummer använts så är det företaget och inte den specifika anläggningens branschkod som avses.

³⁷ Källa för data är Nord Pool. Informationen är tagen från Statistics Netherlands (10)

³⁸ Läs mer om utökningen på Naturvårdsverkets hemsida samt <http://www.regeringen.se/content/1/c6/06/84/85/b8917ac6.pdf>

³⁹ Se Naturvårdsverkets data här: <http://www.naturvardsverket.se/sv/Lagar-och-andrastyrmedel/Ekonomiska-styrmedel/Handel-med-utslappsratter/Resultat-och-uppfoljning/Rapporterade-utslapp-per-bransch-2009>

⁴⁰ Miljöräknenskaperna följer Svensk Näringsgrensindelning vilken bygger på EU:s standard, NACE Rev.2.

Svensk näringslivsindelning för 2002 används, inte de nya SNI 2007 koderna. Resultatet visas i Tabell 12.

Tabell 12**Tilldelade utsläppsrätter och utsläpp per bransch angivet i SNI 2002 år 2007**

(SNI 2002)	Tilldelad utsl.rätt 2007	Utsläpp 2007 (ton CO ₂)
Utv metall mineral (13-14)	852 599	844 453
Livsmedel (15)	250 176	132 816
Trävaruindustri (20)	8 135	8 427
Massa papper pappersv (21)	2 644 757	1 552 370
Förlag o grafisk (23)	796 866	636 312
Kemisk industri (24)	549 593	433 337
Gummi o plast (25)	10 313	5 793
Jord o stenvaror (26)	3 189 332	2 939 272
Stål o metallverk (27)	7 294 674	6 372 285
Motorfordon (34)	59 982	43 195
Andra transportmedel (35)	3 282	5 392
Möbler o övrig tillv (36)	3 869	4 746
El, Gas & Fjärr (40)	4 595 454	3 815 029
Byggindustri (45)	20 425	8 753
Parti o detaljhandel (51)	2 233 678	2 106 388
Fastighetsförvaltn (70)	25 393	3 182
Andra fgtjänster (74)	43 006	40 537
Utbildningsväsendet (80)	8 636	767
Sjukvård omsorg (85)	21 351	6 619
Avfall, avlopp, renh (90)	85 338	54 581
Ofördelat	113 503	21 999
Totalt	22 810 362	19 036 254

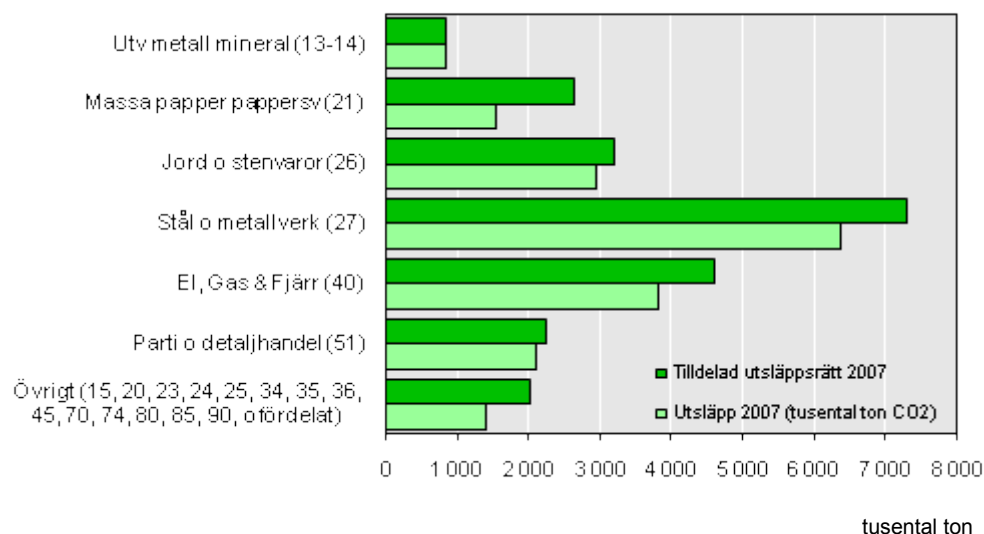
Stålbranschen (SNI 27) står för 33 procent av de totala utsläppen inom handelssystemet, följt av energibranschen SNI (40) som stod för 20 procent. Parti och detaljhandel (SNI 51) har 11 procent av utsläppen och de anläggningar som har fått denna branschkod i branschfördelningen är endast två större företag, ett som sysslar med partihandel med bränslen och det andra med partihandel med virke, andra byggmaterial och sanitetsgoods.

Resultatet från Tabell 9 skiljer sig lite gällande branscher mot det resultat som Naturvårdsverket själva publicerar⁴¹. Se bilaga 6 för en tabell med Naturvårdsverkets egna branschgruppering år 2007. Naturvårdsverkets branschgruppering är dock inte standardiserad.

I Figur 19 har vissa branscher från Tabell 12 aggregerats för att de som är störst i handelssystemet ska synliggöras. Det är stål och metallverk (SNI 27) som får den största tilldelningen av utsläppsrätter följt av El, gas och hetvattenförsörjning (SNI 40).

⁴¹ Läs mer på Naturvårdsverkets hemsida under Startside/ Lagar och andra styrmedel/ Ekonomiska styrmedel/ Handel med utsläppsrätter

Figur 19
Tilldelade utsläppsrätter och utsläpp i miljoner ton koldioxid per bransch
angivet i SNI 2002 år 2007

7.3 Handel inom handelssystemet

Förutom tilldelningen av rätter och utsläppen av koldioxid inom handelssystemet så sker det en handel av utsläpp inom systemet. Denna handel är intressant att se närmare på för att se t ex om den ökat under senare år samt vilka branscher det är som köper och säljer mest.

EU-kommissionen har en webbaserad databas där information om fördelade utsläppsrätter, utsläpp och överlämnade utsläppsrätter för varje enskild anläggning i hela EU redovisas⁴². Databasen uppdateras regelbundet med information ur respektive lands nationella register (i Sverige heter detta register SUS). Där gäller även att sekretess endast gäller i fem år vilket möjliggör användare att ta ut data över mer än tilldelning och utsläpp fem år senare. Under 2010 har det därför varit möjligt att se närmare på även den handel som sker mellan register och inom registret för året 2005. Mellan register innebär internationella transaktioner och inom register innebär nationella transaktioner. Tabell 13 visar att drygt 2 miljoner ton koldioxid handlades med internationellt och drygt 1 miljon ton handlades med nationellt under 2005.

Tabell 13
Internationella och nationella transaktioner av utsläppsrätter i Sverige, 2005.

Tilldelad utsläppsrätt 2007	Utsläpp 2007 (ton CO ₂)	Internationella transaktioner	Nationella transaktioner
21 957 763	18 191 801	2 325 738	1 257 671

Samma utsläppsrätt kan handlas med ett oändligt antal gånger efter att de tilldelats, alltså släppts ut på marknaden. Transaktionerna internationellt är högre än de nationella för Sveriges del och det är helt i enlighet med syftet bakom handelssystemet där syftet är att sänka utsläppen i hela EU och inte

⁴² Till kommissionens databas Community Transaction Log (CTL):
<http://ec.europa.eu/environment/ets>

i enskilda stater. De internationellt köpta utsläppsrätterna är köpta på börs i annat land.

Transaktionerna inom handelssystemet för år 2005 (i Tabell 13) är möjliga att fördela på bransch och illustrera tillsammans med de branschfördelade tilldelade rätterna och utsläppen. Detta har dock inte gjorts i denna rapport. Holland har i en rapport publicerat statistik om systemet med utsläppsrätter, dels statistik över tilldelning och utsläpp men även detaljerad statistik över den handel med utsläppsrätter som äger rum⁴³. Hollands statistikbyrå har fått tillgång till de fysiska flödena i systemet med handelsrätter, dvs information i ton och i antal rätter, för tidsserien 2005-2009.

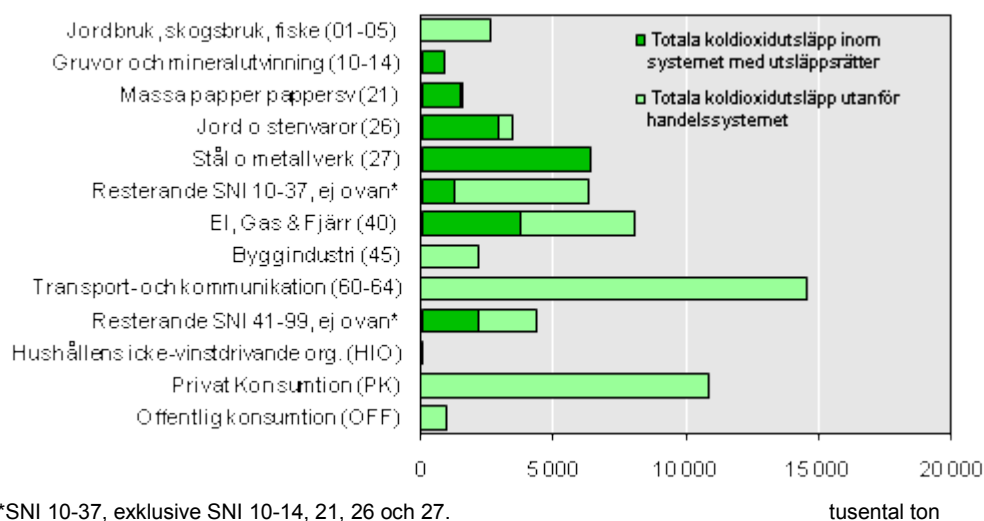
7.4 Koldioxidutsläpp inom och utanför handelssystemet

För att visa täckningsgraden för handelssystemet för koldioxid illustrerar Figur 20 nedan de totala koldioxidutsläppen i Sverige år 2007 och den del som ingick i handelssystemet. Cirka 40 procent av de totala utsläppen av koldioxid inom den europeiska unionen täcks av handelssystemet med utsläppsrätter⁴⁴. I Sverige berörs drygt 30 procent av koldioxidutsläppen.

Handeln med utsläppsrätter täcker endast vissa delar av den totala ekonomins totala koldioxidutsläpp. Jordbrukssektorn är till exempel helt undantagen idag, liksom transportsektorn. Detta kommer dock att förändras då delar av flygsektorn omfattas av EU:s handelssystem från och med 2012. Som Figur 20 visar så är alla koldioxidutsläpp inom stål och metallverk (SNI 27) inkluderade i handelssystemet, liksom för massa och pappersbranschen (SNI 21). Drygt hälften av alla koldioxidutsläpp inom energibranschen (SNI 35) är med i handelssystemet.

Figur 20

Totala utsläpp av koldioxid i Sverige i miljoner ton samt hur stor del av dessa som ingår i handelssystemet fördelat på bransch angivet i SNI 2002 år 2007

*SNI 10-37, exklusive SNI 10-14, 21, 26 och 27.

*SNI 41-99, exklusive SNI 45 och 60-64.

⁴³ Statistics Netherlands, 2010

⁴⁴ Läs mer på Naturvårdsverkets hemsida, gå in på lagar-och-andra-styrmedel/ Ekonomiska-styrmedel/ Handel-med-utsläppsrätter

Den metod som använts för att fördela ut utsläppsrätterna till branscher enligt SNI standardiseringen har utgått från den branschkod (SNI) som företaget har och det kan ge ett annat resultat än om branschfördelning på arbetsstället, d v s anläggningen, hade använts. Ibland kan en anläggning ha en skild branschkodning än det företag de tillhör.

7.5 Hur betrakta styrmedlet utsläppsrätter?

Idag räknar inte nationalräkenskaperna med utsläppsrätter men från att en del rätter kommer auktioneras ut kommer nationalräkenskaperna behöva ta ställning till hur de ska betraktas och det lutar mot att de kommer kallas för skatt i NR. Idag då ingen del av rätterna auktioneras ut kan man dock snarare se den gratis tilldelningen som en subvention, eftersom staten just nu ger en rätt helt gratis att släppa ut koldioxid. Det skulle då räknas som en indirekt subvention då det inte är pengar som går från statsbudgeten.

Från och med 2013 kommer auktionering av utsläppsrätter vara huvudregel som tilldelningsmetod⁴⁵. Dock kommer även i fortsättningen industrisektorer utsatta för koldioxidläckage att kunna ansöka om fri tilldelning av utsläppsrätter, dock ej elproducenter. Europeiska Kommissionen ska senast den 31 december 2010 uppskatta och offentliggöra den mängd utsläppsrätter som ska auktioneras ut. För de tidigare perioderna (2005-2007 samt 2008-2012) har utsläppsrätterna tilldelats gratis till de anläggningar som berörs av systemet⁴⁶. De gratis tilldelade utsläppsrätterna belastar dock inte statsbudgeten. I det fall utsläppsrätter i framtiden auktioneras istället för att tilldelas gratis kan dock en intäkt tillfalla staten (i det fall auktionen genomförs av staten och inte på EU-nivå). Skulle det svenska utsläppsutrymmet auktioneras ut i sin helhet efter 2012 skulle en intäkt om ca. 2-6 miljarder kronor kunna tillfalla staten⁴⁷. Även tankesmedjan Fores har studerat systemet för utsläppsrätter inom EU och kommit fram till att kommande auktionering kommer att generera intäkter mellan två och tre miljarder kronor årligen från 2013⁴⁸.

⁴⁵ Naturvårdsverkets samt Energimyndighetens webbplats.

⁴⁶ För den första handelsperioden fanns möjlighet att auktionera högst 5 procent av utsläppsrätterna och i den andra handelsperioden finns möjligheten att auktionera högst 10 procent. Sverige har dock valt att inte auktionera några utsläppsrätter i de första andelsperioderna utan delar ut utsläppsrätterna gratis.

⁴⁷ Givet antagande om ett utsläppsutrymme som motsvarar det för handelsperioden 2008-2012 (22,8 Mton CO₂), utsläppsrättspris på €10-€30, valutakurs 1€=9SEK. Källa Energimyndighetens hemsida.

⁴⁸ Se Fores hemsida: <http://www.fores.se/debatt/dn-debatt-bortglomda-klimatmiljardern-kan-framja-ny-miljoteknik/>

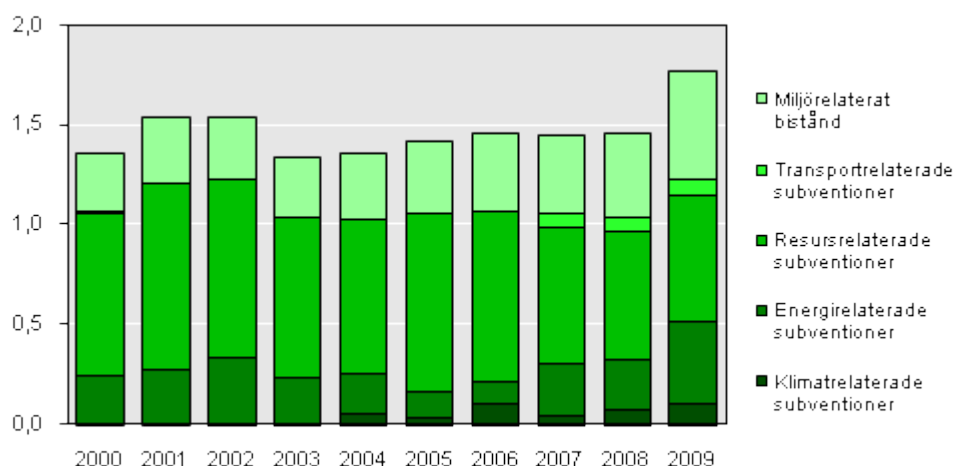
8 Analys ekonomiska styrmedel

Det finns en uppsjö av ekonomiska styrmedel som används inom miljöpolitiken idag. Denna rapport har sett närmare på miljörelaterade skatter, miljömotiverade subventioner, potentiellt miljöskadliga subventioner samt handeln med koldioxid inom EU:s handelssystem för växthusgaser. Genom att se på dessa styrmedel tillsammans med såväl varandra som med annan information inom Miljöräkenskapssystemet ger detta kapitel exempel på hur ekonomiska styrmedel kan visas, beskrivas och analyseras. Analyser kan göras på flera olika sätt, allt från över en tidsperiod eller för olika branschklasser till jämförelser med andra miljövariabler som utsläpp och ekonomiska variabler som förädlingsvärde och sysselsättning. I kapitlet används samma SNI koder⁴⁹ för alla ekonomiska styrmedel för att möjliggöra jämförelser.

8.1 Miljörelaterade skatter och miljömotiverade subventioner

Miljörelaterade skatter och miljömotiverade subventioner används för att styra olika delar av miljöpolitiken. Hur de används illustreras i Figur 21 och Figur 22 nedan där dess andel av de totala subventionerna respektive skatterna visas. Miljöräkenskapernas definition av en subvention används för de totala subventionerna. De miljörelaterade skatterna är främst energirelaterade medan de miljömotiverade subventionerna till största del har en resurskoppling genom dels det resursrelaterade men även det miljörelaterade biståndet.

Figur 21
Miljömotiverade subventioner som andel av totala subventioner i Sverige, år 2000–2009
Procent

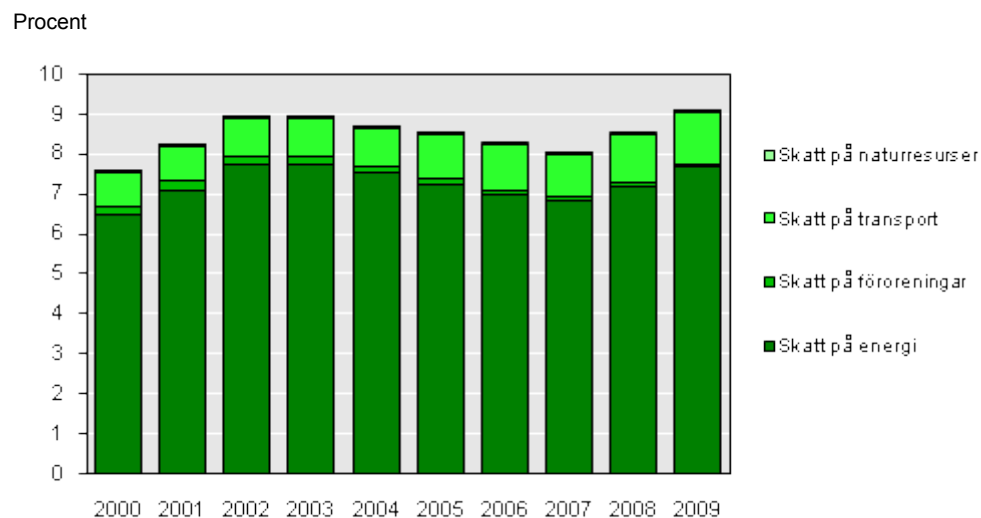

För de miljömotiverade subventionerna är trenden positiv för alla miljöområden, alla miljöområden har blivit större som andel av de totala subventionerna i Sverige år 2009 jämfört med år 2000. För miljörelaterade

⁴⁹ SNI står för Svensk Näringslivsindelning. SNI2002 koder används och inte de nya 2007 koderna.

skatter är det skatt på energi som främst står för ökningen av totala skatter under perioden, men även skatt på transport har ökat som andel av totala skatter.

Figur 22
Miljörelaterade skatter som andel av totala skatter i Sverige, år 2000–2009

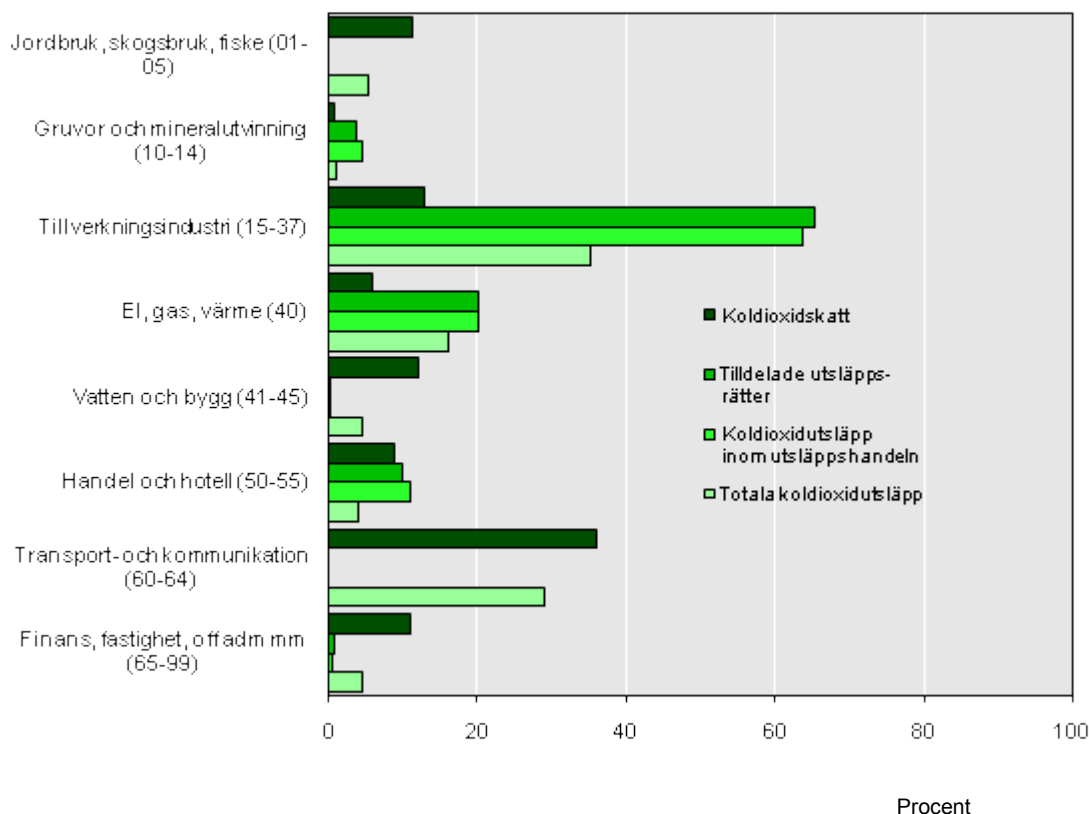
8.2 Koldioxidskatt och utsläppsrätter för koldioxid

Figur 23 visar två av de ekonomiska styrmedel som rapporten behandlat tillsammans; koldioxidskatt och handel med utsläppsrätter för koldioxid. De visas i figuren tillsammans med andel av de totala koldioxidutsläppen från näringslivet samt med andel av koldioxidutsläppen som ingår i handelssystemet. Dessa två ekonomiska styrmedel berör olika branscher och i olika omfattning. Detta då utsläppsrättssystemet inte inkluderar alla branscher och koldioxidskatten har ett flertal undantag samt olika skattesatser för ett flertal branscher.

Figur 23

Andel av koldioxidskatt, av tilldelade utsläppsrätter, av koldioxidutsläpp inom handelssystemet samt av Sveriges totala koldioxidutsläpp. Endast andel av totala näringslivet visas (d v s SNI 1-99), år 2007

Branschtillhörighet, SNI

Ett flertal branscher ingår både i handelssystemet och betalar koldioxidskatt. Energibranschen (SNI 40) står för 16 procent av de totala koldioxidutsläppen inom näringslivet och betalar 7 procent av den totala koldioxidskatten. De har även tilldelats (gratis) 20 procent av utsläppsrätterna inom handelssystemet.

Transportbranschen (SNI 60-64) står för 29 procent av de totala koldioxidutsläppen och betalar 35 procent av näringslivets koldioxidskatter. De stod utanför handelssystemet år 2007 men flyget kommer inkluderas i systemet från år 2012.

Tillverkningsbranschen (SNI 15-37) betalar 13 procent av de totala koldioxidskatterna inom näringslivet men står för 35 procent av de totala koldioxidutsläppen. År 2007 tilldelades de även 65 procent av utsläppsrätterna gratis och kunde genom dessa släppa ut 64 procent av näringslivets koldioxid inom handelssystemet utan att betala för dem.

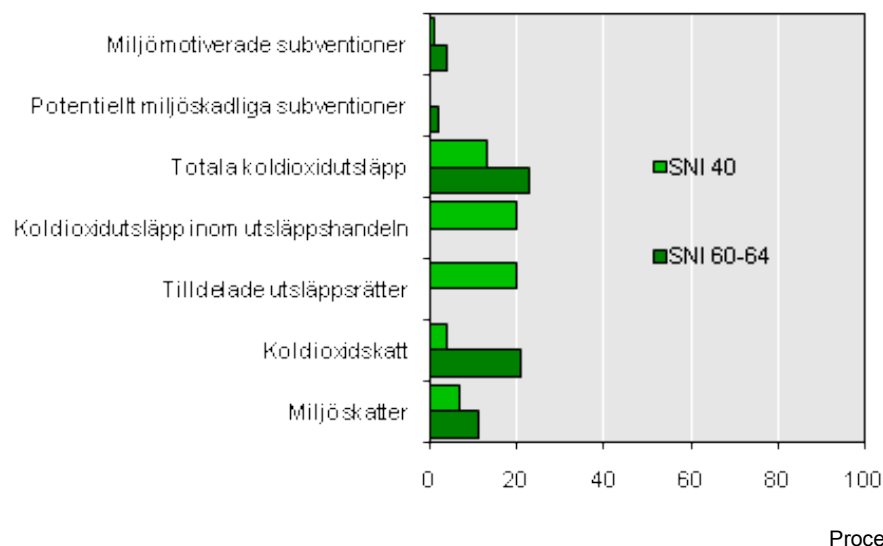
8.3 Ekonomiska styrmedelsprofiler

En ekonomiskt styrmedelsprofil visar ett urval intressanta ekonomiska styrmedel för en specifik bransch eller branschgrupp. Det är möjligt att visa flera branscher tillsammans i samma profil eller att visa en bransch separat. De ger en möjlighet att se branschens andel av ett ekonomiskt styrmedel av det totala värdet för styrmedlet. Detta möjliggör intressanta analyser samt

ger en bra överblick över branschen eller branschgruppen. Nedan visas ett par exempel på sådana profiler.

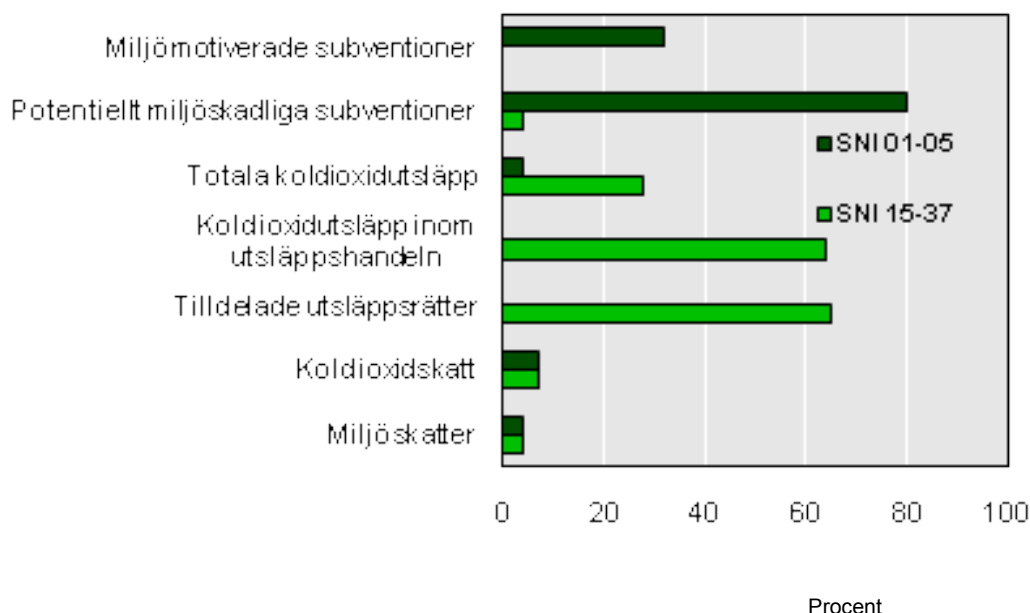
I Figur 24 har ekonomiska styrmedel för energibranschen (SNI 40) samt transportbranschen (SNI 60-64) inkluderats. Transportbranschen har en likvärdig andel av koldioxidskatten som koldioxidutsläppen, drygt en femtedel av den totala. Transportbranschen är inte alls inkluderade i utsläppshandeln vilket energibranschen är, trots att de står för 23 procent av de totala koldioxidutsläppen i Sverige. Transportbranschen betalar en högre andel av de totala miljöskatterna än energibranschen. Energibranschen betalar endast ca 5 procent av såväl de totala miljöskatterna som koldioxidskatten. Gällande miljömotiverade subventioner så tar transportbranschen emot 4 procent av de totala och 2 procent av de potentiellt miljöskadliga subventionerna.

Figur 24
Andel av ekonomiska styrmedel, av totala ekonomin, för energibranschen (SNI 40) och transportbranschen (SNI 60-64), år 2007

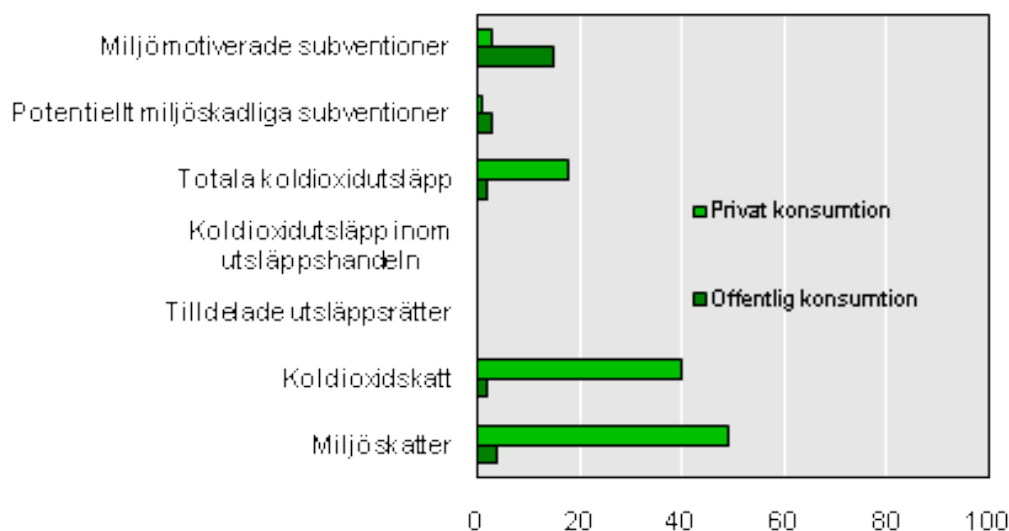
Jordbrukssektorn (SNI 01-05) tillsammans med tillverkningsindustrin (SNI 15-37) visas i Figur 25 nedan. Andelen potentiellt miljöskadliga subventioner är hög inom jordbruket, hela 80 procent, baserat på den definition som använts i rapporten. Jordbrukssektorn tar även emot 32 procent av de totala miljömotiverade subventionerna. Utmärkande för tillverkningsindustrin är att de ingår i utsläppshandeln och får 64 procent av de tilldelade utsläppsrätterna inom systemet trots att de enbart står för 28 procent av Sveriges totala koldioxidutsläpp. De berörs även av skatten på koldioxid och betalar 7 procent av den totala koldioxidskatten.

Figur 25
Andel av ekonomiska styrmedel, av totala ekonomin, för jordbrukssektorn (SNI 01-05) och tillverkningsindustrin (SNI 15-37), år 2007

Det är även möjligt att se jämföra den offentliga sektorn med den privata konsumtionen som i Figur 26. Varken den privata konsumtionen eller den offentliga konsumtionen ingår i handelssystemet så de ekonomiska styrmedel som används, av de denna rapport presenterar, är miljörelaterade skatter och miljörelaterade subventioner. Här blir det tydligt att den privata konsumtionen belastas av en stor andel av såväl de totala miljöskatterna som koldioxidskatterna. Den offentliga sektorn tar emot en större andel miljömotiverade subventioner, 15 procent, än potentiellt miljöskadliga subventioner, 3 procent.

Figur 26
Andel av ekonomiska styrmedel, av totala ekonomin, för privat konsumtion och offentlig konsumtion, år 2007

Procent

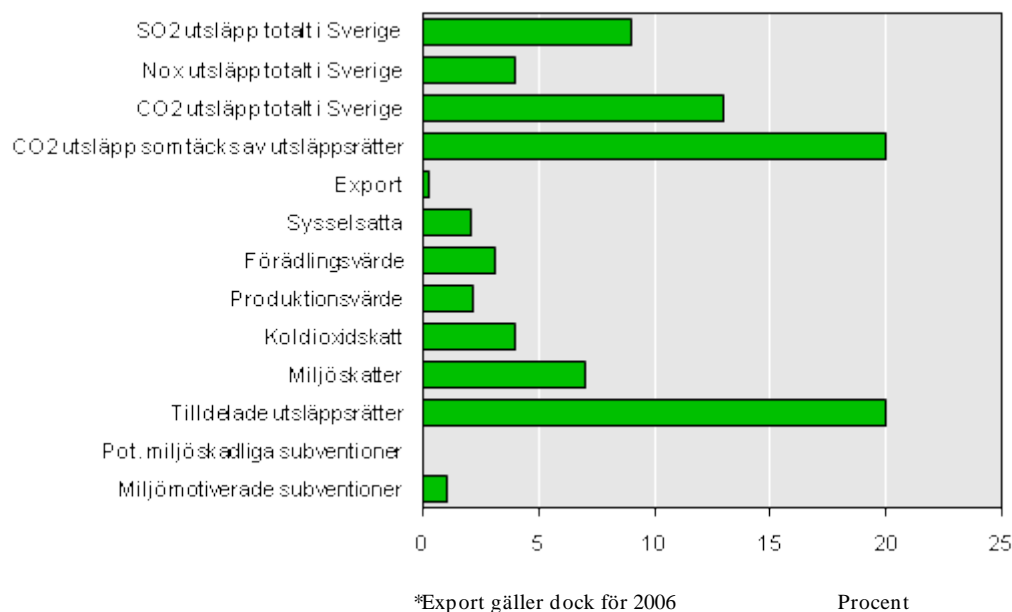
8.4 Miljöekonomiska profiler

En miljöekonomisk profil visar hur olika branscher bidrar till utsläpp i förhållande till dels dess andel av ekonomiska styrmedel som används inom miljöpolitiken i totala ekonomin samt andra ekonomiska variabler som t ex förädlingsvärde och export. Förädlingsvärdet för en bransch visar hur mycket den bidrar till BNP genom sin verksamhet. Miljöekonomiska profiler kan användas istället för de absoluta talen eller intensitetsmått och på detta sätt kan olika branscher jämföras trots stora skillnader i absoluta tal.

Figur 27 visar en miljöekonomisk profil för energibranschen (SNI 40). En stor del av energibranschen utsläpp täcks av handelssystemet för utsläppsrätter. Branschen står för en större andel av koldioxidutsläpp, 13 procent, än de bidrar till BNP genom dess förädlingsvärde på 3 procent.

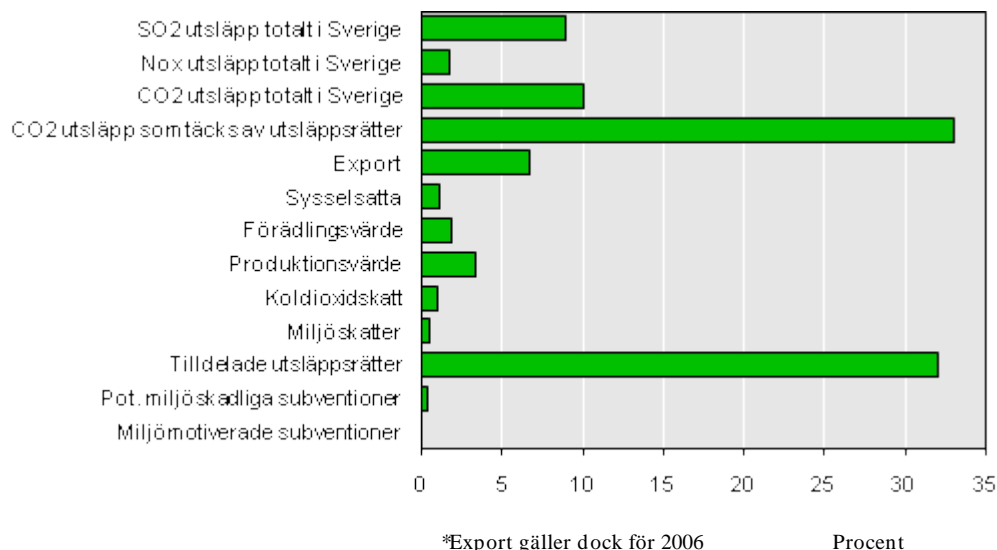
Figur 27

Miljöekonomisk profil för energibranschen (SNI 40), andel av totala ekonomin, år 2007*

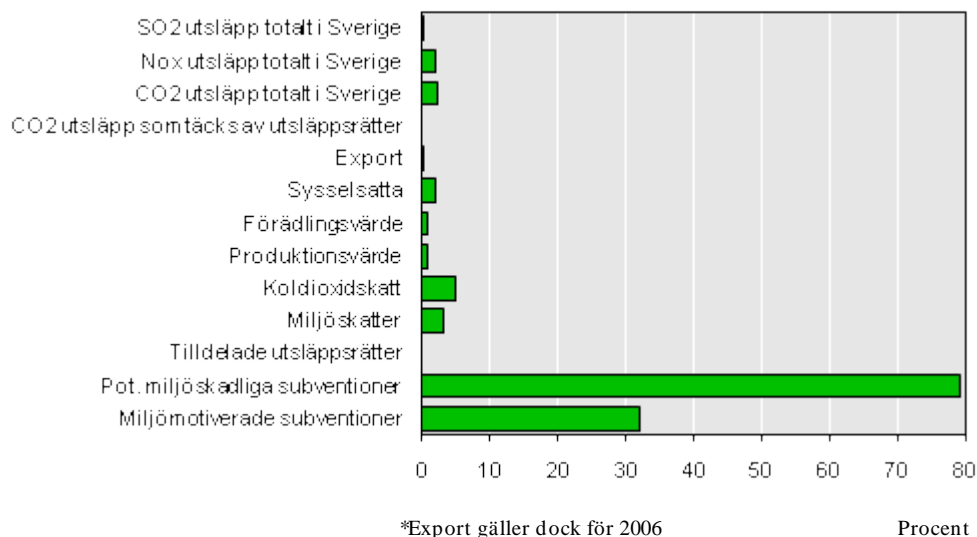
I Figur 28 visas en miljöekonomisk profil för stålbranschen (SNI 27). Stålbranschen står för 7 procent av Sveriges export och 10 procent av de totala koldioxidutsläppen i Sverige. Det ekonomiska styrmedel som främst används inom branschen är handel med utsläppsrätter, branschens andel av totala ekonomins miljöskatter endast ca 1 procent.

Figur 28
Miljöekonomisk profil för stål och metallframställningsbranschen (SNI 27),
andel av totala ekonomin, år 2007*

En miljöekonomisk profil för jordbruksbranschen (SNI 01) illustreras i Figur 29. Jordbruksbranschen tar emot en stor andel av de totala potentiellt miljöskadliga subventionerna liksom en stor andel av de miljömotiverade subventionerna. Branschen ingår inte i systemet med handelsrätter utan betalar 5 procent av den totala ekonomins koldioxidskatter.

Figur 29
Miljöekonomisk profil jordbruksbranschen (SNI 01), andel av totala
ekonomin, år 2007*

9 Referenser

Environmental taxes – A statistical guide. European Commission, Eurostat, 2001.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environmental_accounts/documents/2.pdf

Eurostat. Manual for Air Emissions Accounts. 2009.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-004/EN/KS-RA-09-004-EN.PDF

Eurostat. Environmental statistics and accounts in Europe, 2010 edition

Miljöaktuellt 11, 2010. Debattartikel, Här är Carlgrens miljöpolitiska plan.

<http://www.regeringen.se/sb/d/12526/a/155516>

Naturvårdsverket, 2006. Ekonomiska styrmedel i politiken. Rapport från Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

[http://www.stem.se/infobank/remisser.nsf/0/7F220D6CA489586DC12571FB002FD85B/\\$file/Ekonomiska%20styrmedel.pdf](http://www.stem.se/infobank/remisser.nsf/0/7F220D6CA489586DC12571FB002FD85B/$file/Ekonomiska%20styrmedel.pdf)

OECD. Environmentally harmful subsidies – challenges for reform. Paris, 2005

OECD. Subsidy Reform and Sustainable Development: Economic, environmental and social aspects. Paris, 2006

OECD. Instrument Mixes for Environmental Policy. Paris, 2007

Pressmeddelande från Finansdepartementet, 2009. Förslag om ändrade skatter för att minska utsläppen och effektivisera användningen av energi.

<http://www.regeringen.se/sb/d/11395/a/132623>

Prop. 2009/ 10:155. Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete

SCB, 2007:2 Miljöekonomiska indikatorer i statsbudgeten. 2007

Skatteverket. Handledning för punktskatter, 2010

<http://www.skatteverket.se/download/18.6efe6285127ab4f1d25800032138/50413.pdf>

Statistics Netherlands. Environmental account of the Netherlands 2009. The Haag/ Heerlen, 2010

Sternier, Thomas. Policy instruments for Environmental and Natural Resource Management. Resources for the Future, 2003

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1 Miljörelaterade skattebaser

Measured or estimated emissions to air

- Measured or estimated NO_x emissions
- SO₂ content of fossil fuels
- Other measured or estimated emissions to air

Ozone depleting substances (e.g. CFC or halon)

Measured or estimated effluents to water

- Measured or estimated effluents of oxydizeable matters (BOD, COD)
- Other measured or estimated effluents to water
- Effluent collection and treatment, fixed annual taxes

Certain non-point sources of water pollution

- Pesticides (Based on e.g. chemical content, price or volume)
- Artificial fertilisers (Based e.g. on phosphorus or nitrogen content or price)
- Manure

Waste management

- Waste management in general (e.g. collection or treatment taxes)
- Waste management, individual products (e.g. packaging, beverage containers)

Noise (e.g. aircraft take-off and landings)

Energy products

- Energy products used for transport purposes
 - Unleaded petrol
 - Leaded petrol
 - Diesel
 - Other energy products for transport purposes (e.g. LPG or natural gas)
- Energy products used for stationary purposes
 - Light fuel oil
 - Heavy fuel oil
 - Natural gas
 - Coal
 - Coke
 - Biofuels
 - Other fuels for stationary use
 - Electricity consumption
 - Electricity production
 - District heat consumption
 - District heat production

Transport

- Motor vehicles, one-off import or sales taxes
- Registration or use of motor vehicles, recurrent (e.g. yearly) taxes

Resources

- Water abstraction
- Extraction of raw materials (except oil and gas)
- Other resources (e.g. forests)

10.2 Bilaga 2 Miljörelaterade skatter och dess kod hos nationalräkenskaperna

Kod hos NR	Benämning skatt	Info
D214111	Energi bränsle	Energiskatt på övriga bränslen (ex gasol, naturgas, kol). Slås ihop med Energi bensin och blir energiskatt på bränslen.
D214112	Koldioxid bränsle	Koldioxidskatt tas, med undantag för råttallolja, ut på bränslen som belastas av energiskatt. Slås ihop med koldioxid bensin och blir koldioxidskatt.
D214113	Energi bensin	Energiskatt på bensin. Slås ihop med Energi bränsle och blir energiskatt på bränslen.
D214114	Koldioxid bensin	Koldioxidskatt på bensin. Slås ihop med koldioxid bränsle och blir koldioxidskatt.
D214115	Svavelskatt	Betalas för svavelinnehållet i exv kol- och torvbränslen.
D214121	Energiskatt el	Energiskatt på elektrisk kraft. Olika skattesatser. Undantag finns.
D214124	Avg Kärnbränslefond	Betalas till en fond för framtida kostnader för exv slutförvaring.
D2141906	Naturgrusskatt	Skatt tas ut för brutet naturgrus och betlas av de som bryter.
D21494	Bekämpningsmedel	Skatt på bekämpningsmedel.
D21495	Handelsgödsel	Skatt på gödsel, betlas exv av tillverkare och importörer.
D21497	Skatt på avfall	Skatt för ex drift av avfallsanläggningar.
D21498	Bilskatt, skrotning	From 2007, skrotningsavgiften ersätts med ett utökat producentansvar för tillverkare och importörer.
D21499	Batteriskatt	Skatt för producent av nickelkadmiumbatterier.
D2921	Fordonsskatt	Tas ut för motorfordon som är registrerade i vägtrafikregistret. Undantag finns.
D2923	Kärnkr, capac. skatt	From 2000 skatt på termiska effekten i kärnkraftverket.
D2951	Miljöskyddsavgift	Består bla av miljöskaktionsavgift, avgift för provning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet mfl. Fram till 2004 redovisades den här som skatt men sedan som extern försäljning.
D2954	Trängselskatt	Skatt på fordon för passage in i och ut från vissa delar av Stockholm.
D2143	Försäljn motorfordon	Försäljningsskatt på motorfordon upphörde i september 2000.
D2945	Vägavgifter	Skatt på fordon för att utnyttja det svenska vägnätet.
D214123	Kärnkraftskatt	Skatt för drift av kärnkraftverk. Ersattes av skatt på den termiska kapaciteten från år 2000.
D2952	Bekämpning o gödsel	Denna finns inte kvar efter 1995.
D214116	Dieseloljeskatt	Denna skatt ersattes, i samband med att Sverige gick med i EU, år 1995 av en energiskatt.
D2922	Kilometerskatt	Skatt för motorfordon. Upphörde 1994.
D29491	Avg för motorfordon	Ingen detaljerad information om denna finns tillgänglig.

Fortsättning utgiftområde 20	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Naturvårdsverket	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Övrigt (för miljömål, övervakning m.m.)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Sanering och återställning av förorenade områden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Sanering och återställning av förorenade områden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	X	X	X	X	X	X	X			
Stöd för kärnsäkerhet (nationella som internationella åtgärder)	X	X	X	X	X	X	X			
Stockholms internationella miljöinstitut	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Miljöforskning (Formas, SEI m.m.)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Stöd till klimatinvesteringar			X	X	X	X	X	X	X	X
Stöd till klimatinvesteringar			X	X	X	X	X	X	X	X
Visst internationellt miljösamarbete	X									
Internationellt miljösamarbete	X									
Visst internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	X		X							
Stöd för kärnsäkerhet (nationella som internationella åtgärder)	X		X							
Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden	X	X								
Stöd för kalkning och skyddad natur	X	X								
Åtgärder för biologisk mångfald			X	X	X	X	X	X	X	X
Stöd för kalkning och skyddad natur			X	X	X	X	X	X	X	X
21										
Bidrag för att minska elanvändning	X	X	X	X	X	X	X			
Bidrag för att minska elanvändning	X	X	X	X	X	X	X			
Bidrag till investeringar i elproduktion från förnybara energikällor	X	X	X	X	X	X				
Bidrag till investeringar i elproduktion från förnybara energikällor	X	X	X	X	X	X				
Energiforskning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Energiforskning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Transportrelaterad forskning								X	X	X
Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Energipolitiskt motiverade internationella klimatsatser	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Energiteknik										X
Stöd för energiteknik/energieffektivisering										X
Energiteknikstöd	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Stöd för energiteknik/energieffektivisering	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Insatser för effektivare energianvändning				X	X	X	X	X		
Stöd för effektivare energianvändning				X	X	X	X	X		
Insatser för uthållig energianvändning									X	X
Stöd för energiteknik/energieffektivisering									X	X
Introduktion av ny energiteknik	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Stöd för energiteknik/energieffektivisering	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Planeringsstöd för vindkraft m.m.								X	X	X
Stöd för vindkraft								X	X	X
Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.									X	X
Stöd för effektivare energianvändning									X	X
Skydd för småskalig elproduktion		X	X	X	X					
Stöd för småskalig elproduktion		X	X	X	X					
Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler								X	X	X
Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler								X	X	X
Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus								X	X	X
Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus								X	X	X
Stöd för installation av solvärme									X	X
Stöd för solvärme									X	X
Stöd för installation av solvärme i kommersiella lokaler								X		
Stöd för solvärme								X		
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme								X	X	
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme								X	X	
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.										X
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme										X
Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft				X	X	X	X	X	X	X
Stöd för vindkraft				X	X	X	X	X	X	X
Stöd för småskalig elproduktion	X									
Stöd för småskalig elproduktion	X									

10.4 Bilaga 4 Lämnade bidrag för konsumtion och investering

Lämnade bidrag för konsumtion och investering från Ekonomistyrningsverkets data om statsbudgetens utfall. Följande tas med som subvention enligt Miljöräkenskapernas definition:

FÖR KONSUMTION:

Lämnade bidrag - konsumtion - enskilda personer

Lämnade bidrag - konsumtion - EU-institutioners verksamhet

Lämnade bidrag - konsumtion - EU-länder

Lämnade bidrag - konsumtion - internationell verksamhet

Lämnade bidrag - konsumtion - kommunala bolag

Lämnade bidrag - konsumtion - statliga affärsverk

Lämnade bidrag - konsumtion - statliga bolag

Lämnade bidrag - konsumtion - privata företag, privata ekonomiska föreningar

Lämnade bidrag - konsumtion - landsting

Lämnade bidrag - konsumtion - primärkommuner

Lämnade bidrag - konsumtion - organisationer, ideella föreningar - kommunala sektorn

Lämnade bidrag - konsumtion - organisationer, ideella föreningar - statliga sektorn

Lämnade bidrag - konsumtion - övriga organisationer, övriga ideella föreningar

FÖR INVESTERING:

Lämnade bidrag - investering - enskilda personer

Lämnade bidrag - investering - internationell verksamhet

Lämnade bidrag - investering - statliga bolag

Lämnade bidrag - investering - kommunala bolag

Lämnade bidrag - investering - statliga affärsverk

Lämnade bidrag - investering - privata företag, privata ekonomiska föreningar

Lämnade bidrag - investering - primärkommuner

Lämnade bidrag - investering - landsting

Lämnade bidrag - investering - övriga organisationer, övriga ideella föreningar

Lämnade bidrag - investering - organisationer, ideella föreningar - statliga sektorn

10.5 Bilaga 5 Utgiftsområden i statsbudgeten

Utgiftsområde	Utgiftsområdets namn	Alla utgifter	Endast de utgifter som definieras som en subvention
01	Rikets styrelse	12 149 365	1 442 230
02	Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 004 847	10 010 800
03	Skatt, tull och exekution	9 430 954	136 165
04	Rättsväsendet	33 646 470	374 047
05	Internationell samverkan	1 815 071	1 515 222
06	Försvar och samhällets krisberedskap	42 096 578	1 683 825
07	Internationellt bistånd	29 600 269	26 762 599
08	Migration	6 527 162	2 677 120
09	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	53 062 977	50 437 612
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	109 962 990	89 905 563
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 304 426	42 304 426
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	68 080 232	62 728 786
13	Integration och jämställdhet	5 329 242	5 159 977
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	60 619 915	48 952 879
15	Studiestöd	21 022 322	14 078 763
16	Utbildning och universitetsforskning	49 251 423	13 225 832
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 269 408	8 251 396
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 904 559	1 027 157
19	Regional tillväxt	3 203 626	2 910 476
20	Allmän miljö- och naturvård	5 161 475	1 783 975
21	Energi	3 047 459	2 217 000
22	Kommunikationer	40 047 000	3 064 300
23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	16 367 956	12 301 303
24	Näringsliv	6 562 886	2 985 206
25	Allmänna bidrag till kommuner	81 589 163	81 587 878
26	Statsskuldsräntor m.m.	36 462 440	1 098 754
27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	19 192 170	19 179 753
	Totalt utbetalt från utgiftsområdet	780 712 384	507 803 043

10.6 Bilaga 6 Naturvårdsverkets branschgruppering för utsläppsrätter, 2007

Naturvårdsverkets grupper	Tilldelad utsläppsrätt 2007	Utsläpp 2007 (ton CO2)
Energi	4 397 521	3 597 558
Energi Kemi	607 289	448 979
Energi Kommunalteknik	333	-
Energi Livsmedel	326 462	177 353
Energi Metall	72 021	53 395
Energi Mineral	2 446	2 651
Energi Papper	213 856	145 832
Energi Sjukhus	24 157	13 423
Energi Textil	16 287	-
Energi Trävaru	37 527	91 022
Energi Verkstad	93 904	62 348
Järn o Stål	7 269 343	6 366 979
Malmtillverkning	472 664	511 179
Massa o Papper	2 715 678	1 582 478
Mineral Cement	2 198 501	2 107 532
Mineral Glas	266 082	268 649
Mineral Kalk	1 009 130	811 823
Mineral Keramik	62 887	54 696
Raffinaderi	3 024 274	2 739 083
Ingen grupp	-	1 274
Totalt	22 810 362	19 036 254

Miljöräkenskaper är ett informationssystem som utvecklas för att systematiskt beskriva sambanden mellan miljö och ekonomi. Statistik om miljö och ekonomi ger underlag för kostnadsberäkningar av miljöåtgärder och miljöskador, analyser av miljöpolitik och ekonomisk politik samt indikatorer över miljötillstånd och uthållig utveckling. Inom ramen för arbetet med att utveckla miljöräkenskaper för Sverige bedrivs verksamhet vid tre olika myndigheter.

Statistiska centralbyrån utvecklar fysiska miljöräkenskaper, dvs. ett statistiskt system i vilket miljöpåverkan och resursanvändning i fysiska termer kopplas samman med ekonomisk statistik om produktion och konsumtion. Systemet utgör underlag för analyser och indikatorer.

Konjunkturinstitutet utvecklar miljöekonomiska modeller där man kan göra analyser av hur olika politiska förslag och beslut påverkar såväl miljön som landets ekonomi. Konjunkturinstitutet gör också värderingar och kostnadsberäkningar av miljöpåverkan, dvs. monetära miljöräkenskaper.

Naturvårdsverket beskriver tillståndet i de svenska ekosystemen och hur dessa förändras. Naturvårdsverket gör också beräkningar av kostnaderna för att minska utsläpp och annan miljöpåverkan.

Rapport 2010:2

Miljörelaterade skatter, subventioner och utsläppsrätter

På SCB har man nu för första gången kvantifierat de miljörelaterade ekonomiska styrmedlen, dels för sig och dels ihop. Dessutom har resultatet fördelats på bransch och för de flesta kan tidsserier presenteras. Resultatet av detta arbete presenteras i denna rapport.

En samlad kvantifierad bild över miljöekonomiska styrmedel saknas, och syftet med detta projekt har varit att redovisa en sådan. Det finns många olika typer av ekonomiska styrmedel, i den här studien presenteras miljörelaterade skatter, subventioner och utsläppsrätter. De fördelas på bransch och sektorer och jämförs med utsläpp och ekonomiska variabler som exempelvis förädlingsvärdet för en specifik bransch.

ISSN 1654-6822 (online)